

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος

Συνδρομή ἔτησια: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν τῷ ἑξακτακτικῷ φρ. 12, ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχοῦσι ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἔτησια. — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὀδὸς Σταδίου, 6

6 Δεκεμβρίου 1881

Η ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ ΛΑΣΣΕΓΛΙΕΡ

[Μυθιστορία Ίουλίου Σανδῶ].

Συνέχεια τοῦ σελ. 759.

Γ'

Μετά τινος ἡμέρας ἡ κυρία Βωμπέρ ἐπροφασίσθη ὅτι ἐπαύθουσε νὰ κάμῃ περίπατον εἰς τὰ περίχωρα, καὶ στηριζομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ υἱοῦ τῆς διηθύνθη πρὸς τὴν δεξιάν ὄχθην τοῦ Κλαίν. Πρώτην ἤδη φοράν ἀπὸ τῆς ἐπανόδου τῆς ἀπεφάσισε νὰ πατήσῃ ἐπὶ τῆς ὄχθης ταύτης· καὶ διελθοῦσα πρὸ τῆς κικλιδιωτῆς θύρας τοῦ κήπου, ἔστη ἐπὶ τινά λεπτά· ἔπειτα, ὡς εἰ ὑποχωροῦσα εἰς τὸν ῥοῦν τῶν ἀναμνήσεων, ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ εἰσῆλθε.

— Τί κάμνεις, μητέρα μου; ἀνερώνησεν ὁ Ῥαούλ, ὅστις μάτην προσεπάθησε νὰ τὴν κρατήσῃ ἐπὶ τοῦ κατωφλίου· δὲν φοβεῖσαι μήπως προσβάλλῃς τὸν μαρκήσιον καὶ τὴν θυγατέρα του θέτουσα τὸν πόδα ἐπὶ τῶν γαιῶν του; Δὲν εἶναι τοῦτο ἔλλειψις σεβασμοῦ καὶ πρὸς τὴν φιλίαν καὶ πρὸς τὴν δυστυχίαν; Τέλος πῶς ἐρχόμεθα εἰδῶ, ἀφοῦ καὶ σὺ καὶ ἐγὼ τρέφομεν ἔχθραν καὶ περιφρόνησιν πρὸς τὸν νῦν κύριον τῶν μερῶν τούτων;

— Ἐλθέ, ἐλθέ, υἱέ μου· δὲν προσβάλλομεν διόλου τὸν μαρκήσιον, ζητοῦντες ὑπὸ τὴν σιάν τῶν δασῶν τούτων τὰς ἀναμνήσεις, ἃς ἀφῆκεν. Ὅ,τι σὺ καλεῖς ἀσέβειαν πρὸς τὴν δυστυχίαν, ὁ μαρκήσιος ἤθελε θεωρήσει ὡς εὐγενῆ πράξιν ὑπὸ τῆς φιλίας ὑπαγορευομένην. Ἐλθέ, ἐπανέλαβε σφριζομένη ἐλαφρῶς ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ Ῥαούλ, δὲν ἔχομεν νὰ φοβηθῶμεν δυσχερῆς συναντήσεις· διότι κατὰ τὴν ὥραν ταύτην βλέπω καθ' ἑκάστην τὸν Σταμπλῆ πορευόμενον εἰς ἐπίσκεψιν τῶν κτημάτων του. Ἐκτὸς τούτου, ὀφείλω νὰ σοὶ ὁμολογήσω, υἱέ μου, ὅτι παρήτησα ὀλίγον τὰς προλήψεις μου, καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτός, εἰάν λάβῃ τις ὄλα ὑπ' ὄψιν, δὲν μοι φαίνεται ἄξιος τῆς ἔχθρας καὶ τῆς περιφρονησεως, τὴν ὁποίαν ὁ τόπος εὐχαριστεῖται νὰ τῷ δεικνύῃ· λέγω μάλιστα, ὅτι ἡ ὑπαρξὶς ἐκείνη, ἣτις ἐν μέσῳ τοῦ πλοῦτου τῆς εἶναι δυστυχῆς καὶ περιφρονημένη, ἔχει τι τὸ συμπαθές, τὸ κινοῦν ἀκουσίως τὸ ἐνδιαφέρον μου.

— Πῶς! μητέρα μου, ἀνέκραζεν ὁ νεανίας· αὐτὸς ὁ ἐνοικιαστὴς ἐπαύλευς, ὁ σφετερισθεὶς ξένην περιουσίαν, αὐτὸς ὁ ὑπηρέτης, ὅστις ἐπλού-

τησεν ἀπογυμνῶνον τοὺς κυρίους του, αὐτὸς ὁ ἄθλιος...

— Ἄθλιος· ἀληθῶς εἶπες τὴν λέξιν, Ῥαούλ, ἀπῆντησε διακόπτουσα αὐτὸν ἡ κυρία Βωμπέρ, τόσον ἄθλιος, ὥστε μετανοῶ κατὰ τὴν ὥραν ταύτην, διότι ἤνωσα καὶ ἐγὼ τὴν φωνήν μου μετὰ τῶν καταδικαζόντων αὐτόν. Ὁ Θεὸς ἐτιμώρησεν ἀρετὰ τὸν ἀτυχῆ τούτον, ὥστε νὰ ἐπιτρέπεται νῦν εἰς ἡμᾶς νὰ τῷ δεῖξωμεν ὀλίγην ἐπιείκειαν. Ἀλλά, υἱέ μου, ἃς μὴ ὀμιλῶμεν περὶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου, διότι δὲν πρόκειται περὶ αὐτοῦ. Ἰδοῦ, προσέθηκε σύρουσα αὐτὸν εἰς δειροστοιχίαν ἐκτεινομένην παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ, εἰς ἕλαστον βημά μου ἐπανευρίσκω ἀνάμνησιν τινὰ τῶν ὥραίων μου χρόνων, καὶ νομίζω ὅτι αἰσθάνομαι πλησίον μου τὴν ψυχὴν τῆς κυρίας Λασσεγλιέρ ἐν μέσῳ ὄλων τούτων τῶν ἀρωμάτων.

Καὶ οὕτω ὀμιλοῦντες ἐβάδιζον βραδέως, ὅτε αἴφνης κάμψαντες τὴν δειροστοιχίαν εὐρέθησαν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον σχεδὸν μετὰ τοῦ Σταμπλῆ, ὅστις περιεπάτει καὶ αὐτὸς μονήρης ἐντὸς τοῦ κήπου του. Ὁ Ῥαούλ ἔκαμε κινήσιν τινὰ ἵν' ἀποσυρθῇ, ἀλλ' ἡ βαρωνὶς τὸν ἐκράτησε καὶ ἐπροχώρησε πρὸς τὸν γέροντα, ὅστις μὴ γνωρίζων ποῦ νὰ ἀποδώσῃ τὴν τιμὴν τοιαύτης συναντήσεως ἐν τῇ ταραχῇ του ἔκαμμεν ἐπανειλημμένας ὑποκλίσεις.

— Συγχωρήσατε, κύριε, τῷ εἶπεν αὐτὴ ἐπιχαρίτως, τὴν ἐλευθερίαν, ἣν ἔλαβον νὰ εἰσέλθω εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν σας· ἀλλὰ τὰ σκιερά αὐτὰ δάσημοι φέρουσι τόσον ποθητὰς ἀναμνήσεις, ὥστε δὲν ἠδυνήθην νὰ ἀντιστῶ περισσότερον εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ τὰ ἐπισκερθῶ.

— Δεχθῆτε μᾶλλον τὰς εὐχαριστίας μου παρὰ τὴν συγχώρησίν μου, κυρία, ἀπῆντησεν ὁ γέρον Σταμπλῆ, ὅστις ἀμέσως εἶχεν ἀναγνωρίσει τὴν κυρίαν Βωμπέρ· αὐτὴ εἶναι ἡ μεγαλειτέρα τιμὴ, ἡ μόνη, προσέθηκε μετὰ θλίψεως, ἣν ἔλαβον τὰ μέρη ταῦτα ἀφ' ὅτου κατοικῶ εἰς αὐτὰ.

Ἐπειτα ὡς εἰ ἐνόησεν ὅτι ἡ τιμὴ αὐτὴ δὲν ἀπετίμετο εἰς αὐτόν, ἢ εἴτε ἀπὸ λεπτότητα εἴτε ἀπὸ ταπεινώσιν, ἀφοῦ πρῶτον προσεκάλεσε τοὺς ξένους του νὰ ἐξακολουθήσωσι τὸν περίπατόν των, ὁ γέρον ἐδειξεν ὅτι θέλει ν' ἀποσυρθῇ· ἀλλ' ἡ κυρία Βωμπέρ ἀνεκάλεσεν αὐτὸν εὐμενῶς.

— Διατί, κύριε, νὰ μᾶς ἀφήσετε τόσον γρήγορα· τοῦτο θὰ μᾶς κάμῃ νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ

επίσκεψίς μας είναι όχληρά και ότι διαταράττομεν τήν ήσυχίαν σας' εάν δέν έχη ούτω, μείνατε, δέν μας ένοχλείτε διόλου.

Πτοηθείς εκ τών τόσων φιλοφρονήσεων, δ Σταμπλή δέν ήξευρε πώς νά εκφράση τήν εύχαριστήσιν του, και ούδέν άλλο κατώρθωσεν ει μή νά δείξη πόσον ήτο εκπεπληγμένος· διότι ήτο ή πρώτη φορά όχι μόνον καθ' ήν έβλεπε παρ' έαυτώ ξένους τοιαύτης περιωπής, αλλά και καθ' ήν ήκουεν όλίγας τινάς λέξεις ευμενείς και περιποιητικές αποτεινομένας εις αυτόν. Και ήτο ή κυρία Βωμπέρ, ή βαρωνίς Βωμπέρ, ή επισημοτέρα κυρία του τόπου, ή φίλη τών Λασεγλιέρ, ήτις κατεδέχτο νά φέρηται πρὸς αυτόν ούτω, πρὸς αυτόν, τόν Σταμπλή, τόν γεροκλέπτην, ως κάλλιστα εγνωρίζον ότι τόν απέκαλουν εις τόν τόπον! Τι δέ εγεινεν ότε ήσθάνθη εις τόν βραχιονά του τόν βραχιονά της κυρίας Βωμπέρ, και ότε αυτή τῷ ειπε μειδιῶσα και με τόνον οικειότητος σχεδόν·

— Έμπρός, κύριε Σταμπλή, συντροφεύσατέ με και άδηγήσατέ με!

Αί άτυχείς υπάρχεις, αί υπό της κοινής γνώμης καταδικασθείσαι, αύται μόναι γνωρίζουσιν όλαν τήν αξίαν, ήν έχει ένδειξις άπροσδόκητος συμπαιθείας και αγαθότητος· όσον μικρά δέ και άν ήναι ή ένδειξις αύτη τήν αποδέχονται μετά χαράς και στηρίζονται επ' αύτης ευγνωμόνως, ως έστηρίχθη ο πνιγόμενος μύρμηξ επί του κλαδίσκου. Δν έρριψεν αύτῷ ή περιττερά. Αιθιανόμενος εις τόν βραχιονά του τόν βραχιονά της κυρίας Βωμπέρ ο Σταμπλή κατελήφθη υπό χαράς όμοίας σχεδόν πρὸς τὸ άφατον εκείνο αίσθημα, όπερ ήσθάνθη ο λεπρός της Άόστης, ότε χειρ φιλική έθλιψε τήν ιδιάν του· ή χαρά του δέ εκείνη ήθελεν εϊσθαι έντελής, εάν ο γέρον δέν ήτο τόσον συγκεχυμένος, και διότι δέν ήξευρε νά φερθῆ και διότι δέν ήτο καλῶς ένδεδυμένος· αληθῶς δέ ένώπιον της κυρίας Βωμπέρ έπροξένει παράδοξον αντίθεσιν· διότι αύτη, καιτοι πτωχή, κατέβαλλε τόν πλούσιον γείτονά της διά τε της κομψότητος της ένδυμασίας και διά της άβρότητας τών τρόπων της.

— Εάν ήδυνάμην νά φαντασθῶ ότι μοι έπαφυλάττετο τοιαύτη τιμή, ήθελον έπιμεληθῆ όλίγον τήν ένδυμασίαν μου σήμερα, ειπε θεωρών θλιβερώς τὰ βαρέα ύποδημάτά του, ών αί επίχρυσοι πόρπαι εδεικνυον ότι ήσαν εκ χαλκού, τὰς εκ κυανου μαλλίου περινημίδας του, τόν βαμβάκινον υπενδύτην του, τὰς περισκελίδας του, τὰς εκ τετριμμένου βαμβάκινου βελούδου.

— Και διατί; ανεφώνησεν ή βαρωνίς, ειπθε πολυ καλά ούτω· εκτός τούτου εύρίσκεσθε εις τήν οικίαν σας.

Αί λέξεις αύται εύρίσκεσθε εις τήν οικίαν σας εισέδυσαν εις τήν καρδίαν του Σταμπλή, και ύπερ πάσαν άλλην φιλοφρόνησιν ένέπλησαν αυτόν ήδεις εύχαριστήσεως. Εύρίσκεσθε εις τήν

οικίαν σας· αί λέξεις εκείναι, αί τόσον άπλαϊ, ως πρὸ καιρου μόλις καθ' έαυτὸν ετόλμα νά ειπῆ, τόσον ή συναίσθησις, ήν ειχε της περιφρονήσεως του κοινου, ειχον διαταράξει και αύτην τήν εις έαυτὸν ύπόληψιν του, αί λέξεις εκείναι υπό της κυρίας Βωμπέρ προφερθείσαι, δέν ήσαν έπίσημος άναίρεσις τών όσα οι κακόβουλοι έλεγον κατ' αύτου; Δέν ήσαν αληθῶς άθώωσις του ανθρώπου εκείνου; Δέν ήσαν έπίσημός τις άναγνωρίσις τών δικαιωμάτων και της περιουσίας του;

Έν τούτοις ο νέος Βωμπέρ, ούτινος ή εκπληξις ήτο τόσον μεγάλη όσον και ή του Σταμπλή, ιστατο παρὰ τήν μητέρα του, ψυχρός, άρρωνος, άγέρωχος, μη γνωρίζων τί νά ειπάσῃ περὶ της σκηνῆς εκείνης της παραδόξου, ήτις συνέβαινε πρὸ τών οφθαλμῶν του.

Ούτω βαδίζοντες και συνομιλούντες έρθασαν δι' ανεπαισθήτων έλιγμῶν πρὸ της εισόδου του μεγάρου· ο καύσων ήτο πνιγρὸς και ο ούρανός κεκαλυμμένος υπό νεφῶν, ή δέ κυρία Βωμπέρ περιεπάτει ύπερ τήν μίαν ώραν υπό τὰ δένδρα εκείνα, άτινα ούδεμία πνοή άνέμου ήρχετο νά ήρσίσῃ. Τέλος εκάθισεν επί τών βαθυμίδων της εισόδου και έφερε τὸ ρινόμακτρον της επί του μετώπου και του προσώπου της, ένῶ ο Σταμπλή ιστατο ένώπιόν της όρθιος, ακίνητος και στρέφον μεταξυ τών δακτύλων του τόν πλατύν κασόρειον πλόν του, δν καθ' όλον τὸ διάστημα του περιπάτου εζηκολούθει· νά κρατῆ ανά χείρας.

— Η κυρία Βωμπέρ ήθελέ μοι κάμει τήν μεγαλειτέραν τιμήν, εάν κατεδέχτο νά εισέλθῃ πρὸς στιγμὴν εις τήν οικίαν μου· εν αναπαύθῃ· θά ήμαι τόσω μάλλον ευγνώμων διά τήν μεγάλην ταύτην χάριν, καθ' όσον άναγνωρίζω εμαυτὸν άνάξιον αύτης.

— Μητέρα μου, ειπεν άμέσως ο Ραούλ, όστις έσπευθε νά τελειώσῃ τήν κωμωδίαν εκείνην, ής δέν διεβλεπεν ούτε τήν έννοιαν ούτε τόν σκοπόν· μητέρα μου, επίκειται μεγάλη καταιγίς και μόλις μας μένει καιρός νά φθάσωμεν εις τήν οικίαν πρὶν άρχίσῃ.

— Καλά, υίέ μου, ως περιμεινωμεν έως ού παρελθῆ, απήντησεν ή κυρία Βωμπέρ εγειρομένη· άφου ο αξιγαπάητος γείτων μας μας προσφέρει τοσοῦτον φιλόφρονά φιλοξενίαν, ως εμβῶμεν νά περιμεινωμεν υπό τήν στέγην του μέχρις ού επανέλθῃ ή αίθρία.

Εις τὰς λέξεις ταύτας τὸ πρόσωπον του Σταμπλή έλαμψεν υπό χαράς, και μειδιάμα εκστάσεως διέστειλε τὰ χείλη του. Ποίος θρίαμβος αληθῶς! Νά δεχθῆ τήν κυρίαν Βωμπέρ και νά δείξῃ εις τούς υπηρέτας του, οίτινες δέν ήθελον λείψει νά γνωστοποιήσωσι τούτο εις τὰ περιχώρα, ότι δέν ήτο τόσον περιφρονημένος, όσον οι κακοί ηύχαριστοῦντο νά λέγωσι και όσον οι άνήθοι νά πιστεύωσιν! 'Ο Λείσεστερ ύποδεχόμενος τήν βασιλισσαν Έλισάβετ εν τῷ μεγάρῳ του Κενιλδῶρθ

δέν υπήρξεν ευτυχέστερος και πλέον υπερήφανος ή ο Σταμπλή κατά τήν στιγμὴν εκείνην, καθ' ήν ειδε τήν βαρωνίδα αναβαίνουσαν τὰς βαθμίδας της εισόδου και διερχομένην τὸ κατώφλιον της θύρας του. 'Αλλ' ο Ραούλ ήκολούθησε τήν μητέρα του με ήθος δυσαρσεκειας, πράγμα ύπερ αύτη προσεποιήθη ότι δέν ένόησεν· ούδὲ αύτὰς δέ ο Σταμπλή, άπερροφημένος ως ήτο υπό της χαράς του, παρετήρησε τούτο. 'Αλλ' ότε ο γέρον εισαγαγών τούς ξένους του εις τήν αίθουσαν, άπεσύρθη ίνα παραστῆ ο ίδιος εις τὰς φροντίδας της φιλοξενίας, ο Ραούλ μείνας μόνος μετά της μητρός του, έμελλε νά ζητήσῃ παρ' αύτης εζήγησιν του αινίγματος εκείνου, όπερ μάτην προσεπάθει νά λύσῃ μόνος· άλλ' άλλο τι αίσθημα τόν άνεχάιτισεν, ή περιέργεια, ήτις κλείσασα αύτῷ τὸ στόμα, τόν έκαμε νά ανοίξῃ βλέμματα εταστικά και νά περιεργασθῆ τὰ περίξ αύτου.

'Αν και ούδέν ειχε μεταβληθῆ ως πρὸς τήν διακόσμην τών αίθουσῶν, τὸ έσωτερικόν του μεγάρου Λασεγλιέρ δέν ειχε πλέον μεγαλοπρεπειαν άνάλογον πρὸς τὸ έξωτερικόν του· διότι τὸ πᾶν απέκαλυπτε τήν ακηδίαν και τὰς εζεις του νέου ιδιοκτητήτου, εζεις ούδαμῶς άριστοκρατικές, άλλὰ τὸ πολυ ανθρώπου μέσης τάξεως· και επί τούτοις εϊκοσιν έτη ειχον παρελθῆ άφ' ότου οι χρωματισμοί δέν άνενηώθησαν· όθεν τὰ άχρσα πλέον σινικά μεταξωτά τὰ καλύπτοντα τούς τοίχους, τὰ άμαυρωθέντα επιχρυσώματα, όλη εκείνη ή γεγρακυία μεγαλοπρέπεια, όλα τὰ ίχνη της λαμπρότητας, άφ' ής ειχεν εκλείψει ή ζωή, εδιδον εις τὸ έσωτερικόν του μεγάρου όψιν ήμισα φαιδράν· ήτο μεγαλοπρεπὸς μέν, άλλ' ένταύτῳ θλιβερόν ως αί άπέραντοι εκείναι αίθουσαι του μεγάρου τών Βερσαλλιδῶν, ως διερχόμενός τις θαυμάζει, άλλ' ένθα αισθάνεται, ότι ήθελεν αποθάνει εκ στενοχωρίας, εάν ήναγκάζετο νά κοιτῆ εν αύταις. 'Αλλ' ή αίθουσα, εις ήν ή κυρία Βωμπέρ και ο υίός της εισήχθησαν, ένεκα έννοίας όλως εζαιρετικῆς ειχε διατηρήσει τήν ζωηρότητα και τήν λαμπρότητα τών πάλαι χρόνων, ώσει ή κυρία Λασεγλιέρ τήν εζωογόνοι εισέτι διά της ωραιότητος και τών χαρίτων της· τούτο δέ διότι ο Βερνάρδος ότε εζῆ τήν ειχε καλλωπίσει δι' όλων τών θησαυρῶν, ούς ο μαρκήσιος δέν ήδυνήθη νά λάθῃ μεθ' έαυτου εν τῇ εξορία· ο δέ Σταμπλή μετά τήν αναχώρησιν του υίου του και μετ' αύτον έτι τόν θάνατόν του, ήθέλησε χάριν σεδασμου πρὸς τήν μνήμην του, νά διατηρηται ή αίθουσα εκείνη μετά της αύτης φροντίδας, μεθ' ής διατηρείτο και πρότερον, ως ει ο Βερνάρδος του έμελλε νά εισέλθῃ από στιγμῆς εις στιγμὴν εις αύτην. Τούτων ένεκα τὸ πᾶν εν αύτῇ απέπνεσε τὸ μεγαλειον τών προτέρων κυριῶν της· τὰ επιπλα και τὰ παραπετάσματα ήσαν εκ δαμασκηνου μεταξωτου της Γενούης, οι τοίχοι κεκαλυμμένοι εζ ύφάσματος πολυτίμου, επί δέ τών διαφόρων ε-

πίλων υπήρχον πλείστα καλλιτεχνικά άντικείμενα, κρυστάλλινα άγγεϊκα άπαστράπτοντα, σινικά σκεύη, βιρύτια άλλα κομψά άγγεϊκα τών Σεβρών και της Σαζωνίας· τέλος όρηφῆ χρυσοποίκιλος, και άνώθεν τών θυρῶν ποιικενικαι σινηαι ζωγραφηθείσαι υπό του Watteau.

Ο Ραούλ, άφου περιεργασθῆ τὰ πάντα μετ' επιφρόνου προσοχής, άφου ήγγισεν όλα όσα μέχρι τούδε μόνον εις τὰ άπατηλά άνειρά του ειχεν ιδεί, έπλησίασεν εις τὸ παράθυρον και ήρχισε νά θεωρῆ μεθ' όμμα σκυθρωπῶν τὸν έρειπωμένον πύργον του Βωμπέρ, όστις ούδέποτε του εφάνη τόσον πνιγρὸς και τόσον θλιβερός, όσον κατά τήν στιγμὴν εκείνην. Η βαρωνίς θεωρεῖ κατὰ τὸ διάστημα τούτο τὸν υίόν της μεθ' υπερηφανείας· εφάινετο δέ ήσυχος και μειδιῶσα ως ει κατείχεν εις τήν εζουσίαν της τήν μαγικὴν ράβδον, τήν μέλλουσαν ν' άνεγειρῆ και πάλιν τούς πύργους του μεγάρου της και νά αποδώσῃ τῷ Ραούλ τήν περιουσίαν τών προγόνων αύτου.

Ο Σταμπλή δέν εβράδυνε νά επανέλθῃ, ακολουθούμενος υπό δύο υπηρέτων της επαύλεως φερόντων δίσκους με άναψυκτικά ποτά, με άφρόγαλα, με χαμοκέρσα και με οίνους ισπανικούς. Ο λοιπὸς όμιλος τών υπηρέτων, αποτελούμενος εκ της μαγειρίσσης, εκ του κηπουρου και εκ της γυναικός, της επιμελουμένης του όρνιθοτροφείου, συνωθετο εις τὸν προθάλαμον ζητῶν νά ιδῆ διά της ήμιανεωγμένης θύρας τήν βαρωνίδα και τὸν υίόν της· διότι πρώτην φοράν, άφ' ότου ο Σταμπλή ειχεν εγκατασταθῆ εις τὸ μέγαρον, εβλεπον τοιαύτην εορτήν.

— Πόσον ευγενής και λεπτός εισθε εις τὰς φιλοφρονήσεις σας, ειπεν ή κυρία Βωμπέρ με τὸ προσηνέστατον μειδιάμα της· μας κάμνετε, κύριε, ύποδοχὴν βασιλικήν.

Ο Σταμπλή προσέκλινεν, εθορυβήθη, εψιθύρισεν, έπειτα ιδὼν τούς δύο υπηρέτας της επαύλεως, οίτινες καταθέσαντες τούς δίσκους επί του μαρμάρου τραπέζης τινός, εκάθηντο με όλην αύτων τήν άφέλειαν εις τὰς αναπαυτικὰς εδρας, έλαβεν αύτους εκ τών ώμων και τούς ώθησεν εζω της αίθούσης.

— Ηξέυρετε, κύριε, ειπεν ή κυρία Βωμπέρ, ήτις δέν ήδυνήθη νά κρατήσῃ τὸν γέλωτά της κατὰ τήν μικράν εκείνην σκηνήν, ήξέυρετε ότι αξίζετε νά όνομασθῆτε γενικὸς φύλαξ τών μεγάρων της Γαλλίας. Τὸ μέγαρον τούτο ούδέν άπόλεσεν εκ της προτέρας αύτου μεγαλοπρεπειας, νομίζω μάλιστα, ότι προσεθέτατε νέαν λάμψιν εις αύτό. 'Αφ' έτέρου δέ βεβαιούσιν, ότι ή αξία τών ιδιοκτησιῶν του Λασεγλιέρ εδιπλασιάσθη υπό τήν διεύθυνσιν σας, ότι εισθε ο πλουσιώτατος κτηματίας του τόπου.

— Άλλοίμονον, κυρία βαρωνίς· ο Θεός και οι άνθρωποι με έκαμον νά πληρώσω πολυ άκριβὰ τήν ιδιοκτησίαν ταύτην, δι' ήν με φηνοῦσιν· ο Θεός

μου ἐπῆρε τὸ τέκνον μου, οἱ δὲ ἄνθρωποι μὲ ἐξύβρισαν· ὁ γέρον Ἰωβ δὲν ἦτο τόσον δυστυχῆς ἐπὶ τῆς κόπρου του, ὅσον εἶμαι ἐγὼ ἐν μέσῳ τοῦ πλοῦτου μου. Ἔχετε υἱόν, κυρία· ἀναλογισθῆτε τὴν χαράν, ἣν ἡ ὑπαρξίς αὐτοῦ σᾶς προξενεῖ, καὶ ἐννοήσατε τὴν θλίψίν μου.

— Τὴν ἐννοῶ, κύριε· ὁ υἱός σας, ὡς λέγουσιν, ὑπῆρξεν ἥρωας.

— Ἄ! κυρία, αὐτὸς ἦτο ἡ ζωὴ μου! ἀνεφώνησεν ὁ γέρον πνίγων τὰ δάκρυα καὶ τοὺς λυγμούς του.

— Αἱ βουλαὶ τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀνεξερεύνητοι, εἶπε μελαγχολικῶς ἡ κυρία Βωμπέρ· ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς γνώμας τῶν ἀνθρώπων, νομίζω, κύριε, ὅτι δὲν κάμνετε καλὰ νὰ τὰς λαμβάνητε ὑπ' ὄψιν. Λέγετε ὅτι σᾶς ἐξύβρισαν· ἐγὼ τὸ ἠγνόουν καὶ νῦν τὸ πρῶτον μανθάνω τοῦτο πρὸς ὑμῶν. Ἄλλὰ τί σᾶς μέλει δι' ὅσα λέγουσιν οἱ ἀνόητοι; ἔχετε τὴν ὑπόληψιν τῶν τιμίων ἀνθρώπων.

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας ὁ Σταμπλῆ ἔσεισε θλιβερώς τὴν κεφαλὴν δεικνύων ὅτι δὲν τὸ ἐπίσειεν.

— Ἄδικεῖτε τὸν ἑαυτὸν σας, κύριε, ὑπέλαβεν ἡ κυρία Βωμπέρ ζωηρῶς· καὶ νομίζετε ὅτι θὰ εὐρισκόμεν ἐδῶ, ἐὰν δὲν σᾶς ὑπεληπτόμεν; Νομίζω δὲ ὅτι ἐνδιαφέρομαι ἀρκούντως εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, ὥστε νὰ ὑποθέσῃ τις ὅτι εἶμαι μεροληπτικὴ χάριν ὑμῶν· διότι φίλη οὐσα τῶν Λασεγλιέρ, συνεμερίσθη τὴν ἐξορίαν τῶν ἐπὶ δεκαπενταετίαν ὄλην· καὶ εἶδον καὶ ἐγὼ ὡς ἐκεῖνοι τὰ ὑπάρχοντά μου κατεσχημένα καὶ πωλούμενα ὑπὸ τῆς δημοκρατίας. Ἡ δημοκρατία μᾶς ἀπεργύμωνσε, σφετερισθεῖσα καὶ διαθέσασα ὅ,τι δὲν τῇ ἀνήκεν· ἀλλ' ἔστω τοῦτο πρὸς αἰώνιον αἰσχός της! Σοὶς ὅμως ὑπῆρξατε ἀγοραστῆς καλῆ τῇ πίστει· διότι ἐμετρήσατε χρήματα διὰ νὰ ἀγοράσατε τὴν ἰδιοκτησίαν σας. Τίς λοιπὸν δύναται νὰ εἴπῃ τι καθ' ὑμῶν καὶ ἐπὶ τίνι νὰ σᾶς κατηγορήσῃ; Ἡ ἐναντιότης μᾶς ἐξήρθεσεν, δὲν ἐπνίξεν ὅμως τὸ αἰσθημα τῆς δικαιοσύνης ἐν τῇ καρδίᾳ μας· ἡ ἔχθρα μας λοιπὸν δὲν εἶναι καθ' ὑμῶν. Ποσάκις ἤκουσα τὸν μαρκήσιον καὶ τὴν μαρκησίαν χαίροντας διότι τὰ κτήματά των ἔπεσαν τοῦλάχιστον εἰς τὰς χεῖρας τοῦ τιμιωτέρου τῶν ἐνοικιαστῶν τῶν!

— Εἶναι ἀληθές, κυρία; ἀνέκραξεν ὁ Σταμπλῆ μετὰ χαρᾶς καὶ ἐκπλήξεως· ὁ μαρκήσιος καὶ ἡ κυρία μαρκησία ὠμίλησαν περὶ ἐμοῦ ἄνευ ὀργῆς; Καὶ ἐγὼ ἐπίστευον, ὅτι μόνον περιφρόνησιν καὶ φρίκην ἠσθάνοντο πρὸς ἐμέ.

— Καὶ διατί, κύριε; ὑπέλαβεν ἡ βαρωνὶς μειδιῶσα· ἐνθυμοῦμαι, ὅτι ἡμέρας τινὰς πρὸ τοῦ θανάτου της ἡ μακαρίτις μαρκησία μοι ἔλεγε...

— Πῶς! ἡ κυρία μαρκησία ἀπέθανεν! ἀνέκραξεν ὁ Σταμπλῆ μετὰ θλίψεως.

— Φέρουσα εἰς τὸν κόσμον κόρην, ὠραίαν σήμερον ὡς ὑπῆρξεν ἡ μήτηρ της. Σᾶς ἔλεγον, λοιπόν, κύριε, ἐπανελάβην ἡ κυρία Βωμπέρ, ὅτι ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου της, ἡ μαρκησία μοι

ὠμίλει περὶ ὑμῶν καὶ περὶ τῆς κυρίας Σταμπλῆ, τὴν ὁποίαν ἐξετίμα καὶ ἠγάπα· ἐξεφράζετο δὲ μετὰ τῆς συμπαθοῦς ἐκείνης ἀγαθότητος, τὴν ὁποίαν δὲν ἐλησμονήσατε βεβαίως· ὁ μαρκήσιος ἦλθε νὰ ἀναμιχθῆ εἰς τὴν συνομιλίαν μας καὶ ἀνέφερε παραδείγματα τινὰ τιμῶντα τὴν οἰκογένειάν σας. «Εἶναι εὐγενεῖς καρδίαι, προσέθηκεν ἡ κυρία Λασεγλιέρ, καὶ ἐν τῇ δυστυχίᾳ μας εἶναι παρηγορία σχεδὸν νὰ σκεπτόμεθα, ὅτι τὰ ὑπάρχοντά μας ἔπεσαν εἰς χεῖρας τόσον καθαρὰς καὶ τόσον τιμίας».

— Μητέρα μου, εἶπεν ὁ Ραούλ, ὅστις, μείνας ὄρθιος εἰς τὴν γωνίαν τοῦ παραθύρου, ἔπασχε προφανῶς ἀκούων τὴν μητέρα του ὁμιλοῦσαν οὕτως· ὁ ἀνεμος διέλυσε τὴν καταγιγῆδα καὶ ὁ οὐρανὸς εἶναι τώρα καθαρὸς. Δυναμέθα ἀρόβως νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν οἰκίαν μας.

Ἡ βαρωνὶς ἠγέρθη καὶ στραφεῖσα πρὸς τὸν Σταμπλῆ,

— Σᾶς εὐχαριστῶ, κύριε, εἶπε, διὰ τὴν πρόθυμον φιλοξενίαν σας, καὶ χαίρω διότι ἡ τύχη μοι ἔδωκε τὴν εὐκαιρίαν νὰ σᾶς γνωρίσω· εὐχαίμαι δὲ αἱ σχέσεις μας νὰ μὴ περιορισθῶσιν εἰς τὴν πρώτην ταύτην συνέντευξιν. Τοῦτο ἐξαργατᾶται ἀπὸ ὑμᾶς· μὴ λησμονεῖτε λοιπὸν ὅτι ἔχετε εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην γείτονας, οἵτινες πάντοτε θὰ σᾶς δέχωνται εὐχαρίστως.

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας, τὰς προφερθεῖσας μετὰ χάριτος, ἥς τὴν ἔκφρασιν ἀδυνατοῦμεν νὰ περιγράψωμεν, ἡ κυρία Βωμπέρ ἀπεσύρθη, στηριζομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ υἱοῦ της καὶ συνοδουμένη ὑπὸ τοῦ Σταμπλῆ, ὅστις δὲν ἀφῆκε τοὺς ξένους του εἰμὴ εἰς τὴν κιγκλιδωτὴν θύραν τοῦ κήπου, ὑποκλιθεὶς μέχρις ἐδάφους.

— Ἐπὶ τέλους, μητέρα μου, ἀνέκραξεν ὁ νεανίας, θὰ μοι δώσης ἐξήγησιν τῶν ὅσα εἶδον καὶ ἤκουσα; Χθὲς ἀκόμη περιεφρόνεις καὶ ἐμίσεις τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, καὶ μέχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ὠμίλει πάντοτε περὶ αὐτοῦ μὲ τρόπον περιφρονητικόν. Ποία λοιπὸν παράδοξος ἀναστάσις συνέβη εἰς τὰς ἰδέας καὶ τὰ αἰσθηματά σου;

— Θεέ μου! τίποτε ἀπλοῦστερον· ἐνόμιζον μάλιστα ὅτι σοὶ τὸ εἶπα ἤδη, ὑπέλαβεν ἡ βαρωνὶς χωρὶς νὰ παραχθῆ. Ἀντιθέτως πρὸς τὸν Ἀθηναῖον ἐκεῖνον πολίτην, ὅστις κατεδίκασε τὸν Ἀριστέιδην εἰς ἐξορακισμόν, διότι εἶχε βαρυνθῆ νὰ ἀκούῃ αὐτὸν ἐπονομαζόμενον δίκαιον, ἐγὼ, ἐπειδὴ ἤκουσα τόσα κατὰ τοῦ κυρίου Σταμπλῆ, κατήντησα νὰ πιστεύω, ὅτι δὲν εἶναι ἄξιος κατηγορίας· ἀλλ' ἐὰν εἶχον δικαίας ἀφορμὰς νὰ ἦμαι προκατειλημμένη, ἐὰν ἡ παλαιὰ φίλια μου πρὸς τοὺς Λασεγλιέρ, ἐὰν ἡ ἐντελής ἄγνοια τῶν γεγονότων, εἰς ἣν εὐρίσκουμαι ἐπὶ εἰκοσι σχεδὸν ἔτη, μὲ παρέσυραν ὥστε νὰ κακολογήσω τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, μετενόησα διὰ τοῦτο πρὸ πολλοῦ καὶ κατὰ τὴν ὥραν ταύτην μάλιστα αἰσθάνομαι τύψιν συνειδότος.

— Ἦσο ἐλευθέρω, μητέρα μου, νὰ μεταβάλης γνώμην καὶ νὰ ἀνακαλέσης ὅσα ἄλλοτε εἶπες· ἀλλὰ δὲν εἶγες ἐντολὴν παρὰ τῶν Λασεγλιέρ νὰ συγχωρήσῃς ἐν ὀνόματι αὐτῶν τὸν σφετερισθέντα τὰ κτήματά των. Νομίζεις ὅτι ὁ μαρκήσιος ἤθελε σοὶ ἐπιτρέψῃ νὰ τὸν κάμης κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην συνένοχον τῆς ἐπιεικειᾶς σου;

— Αἱ! υἱέ μου, ἀνέκραξεν ἡ βαρωνὶς μὲ χειρονομίαν ἀνυπομονησίας· ἔπρεπε λοιπὸν νὰ φέρω τὸ τελευταῖον κύπημα ἐπὶ τῆς καρδίας ἐκείνης τῆς τοσοῦτον σκληρῶς πληγωθείσης; Ἐπρεπε νὰ εἰσέλθω ὑπὸ τὴν φιλόξενον στέγην του μόνον διὰ νὰ γείνω ἡ ἡχὴ τῶν ἀρῶν τῶν ἐν τῇ ἐξορίᾳ; Εἶμαι ἀξιοκατάκριτος, εἶμαι ἐνοχος, διότι ἠθέλησα νὰ βίψω ὀλίγον βάλσαμον εἰς τὰς πληγὰς τοῦ ἀτυχοῦς ἐκείνου; Ἄ! νεότης, εἶσαι ἀσπλαγχνος! Δὲν γνωρίζω ἐὰν ὁ μαρκήσιος ἠθέλε μοι τὸ ἐπιτρέψῃ, ἀλλ' εἶμαι βεβαία, ὅτι ἡ ψυχὴ τῆς μαρκησίας μοι προσμειδίᾳ ἄνωθεν καὶ μὲ ἐπιδοκιμάζει.

Ὁ Σταμπλῆ δὲν ἤργησε νὰ ἀποδώσῃ τὴν ἐπίσκεψιν. Ἡμέραν τινὰ παρουσιάσθη μετὰ μεσημβρίαν εἰς τὸ μέγαρον Βωμπέρ, φέρων τὴν μᾶλλον ἐπιτετηδευμένην ἐνδυμασίαν ἐξ ὅσων εὖρε μεταξὺ τῶν ἐνδυμάτων του, ἐνδυμάτων νεοπλοῦτου. Ὁ Ραούλ ἦτο ἀπὸν, ὅθεν ἡ κυρία Βωμπέρ, μὴ στενοχωρούμενη ὑπὸ τῆς παρουσίας τοῦ υἱοῦ της, ὑπεδέχθη τὸν γείτονα τῆς μεθ' ὅλης τῆς φιλοφροσύνης καὶ τῆς ἀβρότητας· ἔφερεν ἀνεπαίσθητως τὴν ὁμιλίαν εἰς τὸν υἱόν του, καὶ ἔδειξεν, ὅτι ἐνδιαφέρεται εἰς ὅσα οὗτος τῇ διηγείτο· ὅθεν ἐννοεῖ τις ὅποιαν εὐχαρίστησιν ἠσθάνθη ὁ ἀτυχῆς γέρον ἀπαντῶν καρδίαν συμπαθῆ, εἰς ἣν ἠδύνατο ἐλευθέρως νὰ διαχύσῃ τὰς θλίψεις του. Ἐν τούτοις δὲν ἤργησε νὰ παρατηρήσῃ τὴν πενιχρὰν διακόσμησιν τῆς αἰθούσης, εἰς ἣν εὐρίσκετο, καὶ ἀναλογισθεὶς ὅποιοι ἦσαν πρότερον οἱ Βωμπέρ καὶ οἱ Λασεγλιέρ καὶ πῶς κατήντησαν σήμερον, κατελήφθη ὑπὸ ἀορίστου αἰσθηματος συστολῆς καὶ παραχῆς, αἰσθηματος, ὅπερ αἱ εὐγενεῖς ψυχαὶ δύνανται εὐκόλως νὰ ἐννοήσωσιν· ἡ δὲ βαρωνὶς, ὡς διὰ νὰ ἐπαυξήσῃ τὴν στενοχωρίαν του, διηγῆθη πόσας ἀπογοητεύσεις ἐδοκίμασε κατὰ τὴν ἐπάνοδόν της καὶ πῶς ἀντὶ τοῦ μεγάρου καὶ τῶν κτημάτων της, δὲν εὖρεν ἐπανερχομένη εἰ μὴ ἓνα περισσεύον καὶ ἀτήμαντά τινα τεμάχια γῆς. Ἀλλὰ διηγῆθη ταῦτα μετὰ τοσαύτης χάριτος καὶ τοσαύτης φαιδρότητος, ὥστε ὁ Σταμπλῆ, καίτοι ὢν φύσει δύσπιστος, οὐδεμίαν συνέλαβεν ὑπόνοιαν· ἀπ' ἐναντίας, ἠσθάνθη μάλιστα ἑαυτὸν ἀπαλλαττόμενον μεγάλου βάρους, ὅτε εἶδε μὲ ὁποῖον τρόπον ἡ κυρία Βωμπέρ ὑποφέρει τὴν πτωχείαν της.

— Ὅθ' ἴσως κρατήσω εἰς τὸ γεῦμα, τῷ εἶπεν· ὁ υἱός μου ὑπῆγε νὰ διέλθῃ τὴν ἡμέραν εἰς ἐνός τῶν φίλων μου καὶ θὰ ἐπιστρέψῃ τὴν ἐσπέραν.

Ὅθ' αἰ μέινετε λοιπὸν μετ' ἐμοῦ· εἰς τὴν ἡλικίαν μας ἡ μόνωσις προξενεῖ θλίψιν. Τί τὰ θέλετε, προσέθηκεν εὐθύμως ἐπαναφέρουσα τὴν διακοπεῖσαν συνομιλίαν, ἕκαστος μὲ τὴν σειρὰν του, ὡς λέγει ἡ παροιμία. Βεβαιούσιν, ὅτι αἱ ἐπαναστάσεις ἔχουσι καὶ αὐτὰ τὰ καλὰ τῶν· ἡμεῖς ἐπληρώσαμεν διὰ νὰ τὸ πιστεύσωμεν, ἀλλὰ δὲν παραπονούμεθα. Εἶθε μόνον, καθὼς ἔλεγεν ἡ ἀγαπητὴ μου μαρκησία, εἶθε μόνον, ὅσοι ἐπλούτησαν ἐκ τῆς καταστροφῆς μας νὰ ἦσαν τίμιοι ἄνθρωποι, ὅσον εἴθε σεῖς! Τότε θῆλόμεν ὑποφέρει εὐκολώτερον τὴν τύχην μας.

Τὸ νὰ γευματίσῃ μόνος μετὰ τῆς βαρωνίδος Βωμπέρ ἦτο διὰ τὸν Σταμπλῆ ὄχι μόνον τὸ ἔπακρον τῆς τιμῆς, ἀλλ' ἦτο ἐπίσης καὶ γλυκεῖα τις εὐχαρίστησις, ἣν πρὸ πολλοῦ δὲν εἶχεν αἰσθάνθη· διότι κατὰ τὴν ὥραν πρὸ πάντων τοῦ φαγητοῦ αἰσθάνεται τις ἐτι μᾶλλον τὴν μόνωσίν του, καὶ ἡ ὥρα, καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ καθίσῃ εἰς τὴν τράπεζαν, ἦτο διὰ τὸν Σταμπλῆ ἡ θλιβερωτέρα τῆς ἡμέρας. Ἀπέναντι δὲ τῆς κενῆς θέσεως τοῦ Βερνάρδου ἡ θλίψις του ἐκορυφοῦτο, καὶ συχνάκις τῷ συνέβαινε νὰ πῆν τὰ δάκρυά του ἐντὸς τοῦ ποτηρίου του. Τὸ γεῦμα λοιπὸν τοῦτο ὑπῆρξε διὰ τὸν Σταμπλῆ ἑορτὴ ἀπρόοπτος· καὶ δὲν ἦτο μὲν πολυτελές, ἀλλ' ἡ κυρία Βωμπέρ ἀνεπλήρωσε τὸν πλοῦτον τῆς τραπέζης της διὰ τῶν θεληγῆτρων τοῦ πνεύματός της. Ἐπεδαψίλευσεν εἰς τὸν συνδαιτυμόνα της μυρίας φιλοφρονήσεις, ἐπρόλαβε τὰς ἐπιθυμίας του, τὸν ἐκολάκευσε, τὸν περιεποιήθη ὡς ἂν ἦτο μικρὸν παιδίον, καὶ ἔδειξεν ὅτι δὲν παρετήρει τὰς ἀδεξιότητάς καὶ τὰς υπερβολὰς τῆς ἐθιμοταξίας, εἰς ἃς ἐνέπιπτε καὶ κατὰ τὴν ὁμιλίαν καὶ τὴν συμπεριφορὰν του· καὶ ὑπῆρξε στιγμῆ, καθ' ἣν ὁ γέρον ἔστρεψε πρὸς αὐτὴν βλέμμα, οὕτινος ἡ ἔκφρασις ἀδύνατον νὰ περιγραφῆ, μόνον δὲ ἠδύνατο νὰ συγκριθῆ πρὸς τὸ ὠραῖον βλέμμα, τὸ τοσοῦτον συμπαθές, τὸ τρυφερόν, τὸ εὐγνωμόν, ὅπερ στρέφει ὁ κυνηγετικὸς κύων πρὸς τὸν θωπεύοντα αὐτὸν κύριόν του. Πρὸς στιγμὴν ὁ γέρον ἐπίστευσε ὅτι δὲν ἦτο μόνος εἰς τὴν γῆν, ἀλλ' ὅτι εἶχεν ἀποκτήσει οἰκογένειαν.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἤρχισαν στεναὶ σχέσεις μεταξὺ τῶν κυρίων τῶν δύο μεγάρων· ἡ κυρία Βωμπέρ διὰ τῶν παρακλησέων καὶ διὰ τῶν παρατηρήσεών της κατάρθρωσε βαθμηδὸν ὥστε ὁ υἱός της νὰ ἀνέχεται τὴν παρουσίαν τοῦ Σταμπλῆ καὶ νὰ τὸν δέχεται ἐὰν ὄχι εὐμενῶς, τοῦλάχιστον μὲ ὕφος ὄχι τόσον δυσχερῆσθημένον καὶ ἀγέρωχον. Ταῦτοχρόνως δὲ διὰ νὰ κολακεύσῃ τὸν γέροντα, ἐσπούδασε τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς ἀδυναμίας του· κατήντησε μάλιστα νὰ μυηθῆ τὰ καθεκαστα τοῦ οἰκιακοῦ βίου αὐτοῦ καὶ νὰ ἐπαγγυρηθῆ μετὰ φιλοστοργίας, ὅπως μητριαῆς, ὥστε νὰ μὴ λείπῃ τίποτε ἐκ τῶν συντελούντων εἰς τὴν εὐζωίαν καὶ τὴν ἀνάπαυσίν του. Ὁ Σταμπλῆ δὲν ἀντέστη εἰς τὰ τόσα θέληγτρα καὶ ἐ-

σαγηνεύθη ὡς ἡ μυία ἢ πίπτουσα ἐντὸς μέλιτος. Ἡ καρδία του ἐπληρώθη εὐγνωμοσύνης· βαθμηδὸν δὲ ἡ εὐγνωμοσύνη ἐκείνη μετεβλήθη εἰς ἀγάπην, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἡ ἀγάπη ἐγένετο αὐτῷ ἐξίς. Ὅθεν τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας διήρχετο εἰς Βωμπερ, ἐκεῖ ἐγευματίζε τρεῖς τῆς ἐβδομάδος· ἐκεῖ καθ' ἑκάστην πρωΐαν ἐσταμάτα πορευόμενος εἰς τοὺς ἀγρούς του, τὴν δὲ ἐσπέραν ἐπανήρχετο πάλιν ἵνα ὁμιλήσῃ περὶ τοῦ Βερνάρδου του καὶ περὶ τῶν νέων τῆς ἡμέρας, τῶν ἐπασχολούτων ζωηρῶς τὰ πνεύματα. Ἐάν δὲ ἡ ἐσπέρα ἦτο αἰθρία, προσέφερε τὸν βραχίονά του τῇ κυρίᾳ Βωμπερ καὶ ἤρχετο νὰ περιπατήσῃ μετ' αὐτῆς εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Κλαίν. Ἐκαστος δύναται νὰ φαντασθῇ τὴν ἡδονὴν τοῦ Σταμπλῆ, ὅτε ἐκράτει εἰς τὸν βραχίονά του τὸν βραχίονα τῆς βαρωνίδος καὶ συνωμίλει ἐν οικειότητι μετ' αὐτῆς· εἰς τὰς ὄχθας ἐκείνας, ἔνθα τοσαύτως ἐχαιρετήθη διὰ λιθοβολισμῶν, ἀπελάμβανε νῦν μέρος τι καὶ αὐτὸς ἐκ τῶν χαιρετισμῶν, οὓς ἀπέδιδον εἰς τὴν σύντροφόν του, εἶναι δὲ ἀληθέστατον, ὅτι ἀντανάκλασις τῆς ὑπολήψεως, ἣν ἔχαιρεν ἡ ἀριστοκρατικὴ ἐκείνη κυρία, ἔφθανε μέχρις αὐτοῦ· καὶ αὐτοὶ οἱ ὑπηρέται του τὸν ἔκλεπτον μὲν καὶ νῦν ἀλλὰ τὸν ἐσέβοντο περισσότερο. Ἐν ἐνὶ λόγῳ πρέπει νὰ ἐπαναλάβωμεν τὴν τετριμμένην παρομοίωσιν τῆς ὁάσεως ἐν μέσῳ τῆς ἐρήμου, ὅπως περιγράφωμεν ἐν ὀλίγαις λέξεσι τὸ τί ὑπῆρξεν ἐν μέσῳ τοῦ θλιβεροῦ βίου τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου ἡ μαγικὴ ἐμφάνισις τῆς βαρωνίδος Βωμπερ. Τὸ φιννόπωρον τοῦ βίου του ἐφωτίσθη ὑπὸ ἡδέϊας τινὸς λάμψεως, ἡ ὑγεία του ἐστερεώθη, τὸ ἦθός του ἐφαιδρύνθη, ὁ δὲ χαρακτήρ του, ὁ ἐξηρηθισμένος ὑπὸ τῆς θλίψεως, ἀνέκκτησε πάλιν τὴν φυσικὴν αὐτοῦ ἀγαθότητα. Ἀλλὰ τὸ μέγιστον ἀγαθόν, ὅπερ ἀπέφερον αὐτῷ ἡ σχέσις αὕτη, ἦτο ὅτι ἐπανεκκτησε τὴν εἰς ἑαυτὸν ὑπόληψιν, ὅτι ἠσθάνθη ἑαυτὸν ἠθωμένον ἐνώπιον τῶν ἰδίων αὐτοῦ δριφθαλμῶν. Οὕτως ἡ τεταραγμένη συνείδησίς του καθησύχασε, καὶ στήριζόμενος ἐπὶ τῆς εὐτυχοῦς ἐκείνης φιλίας ἀνήγειρε πάλιν τὴν κεφαλὴν καὶ ἐν φαιδρότητι ἀπέλαυε τοῦ πλοῦτου του.

[Ἐπειτα συνέχισεν]

ΑΡΕΙΝΟΗ Γ. ΠΑΠΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ.

Ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς «Ἐταιρίας τῶν φυσιοφίλων» τοῦ Βερολίνου δημοσιεύονται δύο ἐξ Ἀθηνῶν ἀξιόλογοι ἀνακοινώσεις τοῦ κ. Θ. Δε-Χελδράχ, ὡν μετὰφρασιν εὐχαρίστως καταχωρίζομεν ἐνταῦθα.

Α'.

Ο ΚΑΝΘΑΡΟΣ

τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ.

Αἱ ἑλληνικαὶ ἐκκλησίαι καὶ οἱ ναῖσκοι οἱ ὠκοδομημένοι ἐπὶ τῶν κορυφῶν ὄρεων καὶ λόφων εἶναι ἀφιερωμένοι κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὸν προφήτην Ἡλιοῦ, ἐξ οὗ καὶ αὐτὰ τὰ ὄρη ὀνομαζόνται συνήθως ἄγιος Ἡλίας ἢ προφήτης Ἡλίας. Οὕτω καλεῖται καὶ ὁ ὑψηλότερος βουνὸς τῆς Σίφνου, μιᾶς τῶν Κυκλάδων, «ὁ προφήτης Ἡλίας»,

ἐκ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς παλαιᾶς μονῆς τοῦ ὁμωνύμου ἁγίου, αἵτινες εἶναι ὠκοδομημένοι εἰς τὴν 660 μέτρων ὕψος ἔχουσαν κορυφὴν αὐτοῦ. Ὁ βουνὸς εἶναι ἀπότομος, σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ἐκ γυμνῶν ἀσβεστοβράχων συνιστάμενος. Ἀνώμαλος καὶ ἐν μέρει μετὰ μεγάλου κόπου τεχνητῶς κατασκευασθεὶς δρομίσκος φέρει διὰ διαφόρων στρωφῶν ἐν σχήματι ζιγζαγ (zig-zag) ἐπὶ τῆς βράχως τοῦ βουνοῦ εἰς τὸ ὑψιστον μέρος αὐτοῦ, ὁπόθεν πρὸς δυστὰς ἐκτείνεται ἡ κορυφὴ αὐτοῦ, σχηματιζομένου μικροῦ ἐπιπέδου, ὅπερ καταλαμβάνεται σχεδὸν ὀλόκληρον ἐκ τῶν δύο οἰκοδομῶν τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς μονῆς, ἀμφοτέρων ἀπὸ βυζαντινῶν χρόνων καταγομένων. Ἡ μονὴ εἶναι νῦν ἐγκαταλελειμμένη, καὶ μόνον κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ ἁγίου Ἡλιοῦ (20 [1 Ἀυγούστου]) γίνεται ἐνταῦθα λειτουργία, καὶ ἤδη ἀπὸ τῆς ἐσπέρας προσέρχονται εὐσεβεῖς προσκυνηταί, ἵνα εορτάσωσι τὴν πανήγυριν καὶ ἵνα συμπράξωσιν ἐπὶ τῆς μεγάλης λιθίνης τραπέζης ἐν τῷ παλαιῷ ἐστιατορίῳ. Τὸ γεῦμα δὲ παρατίθεται αὐτοῖς ὑπὸ τῶν μοναχῶν τῆς ἐν τῇ κοιλίᾳ εὐρισκομένης κυρίας μονῆς, τῆς ὁποίας ἡ μονὴ τοῦ Ἡλιοῦ εἶναι μετόχιον. Ἐπὶ τῶν ἀσφαλῶν ἐγγυρῶν ἡμιόνων δύναται τις ν' ἀνέλθῃ ἄνευ κινδύνου τὸν ἀπορῶγα δρομίσκον μέχρι τῆς κορυφῆς, προϋποτιθεμένου ὅτι δὲν καταλαμβάνεται ὑπὸ ζάλης. Ἀνταξία δὲ ὄντως τοῦ κόπου τούτου εἶνε ἡ θαυμασιὰ θέα, ἣν ἀπολαύει τις ἐντεῦθεν ἐπὶ τῆς Σίφνου καὶ τῶν πλείστων νήσων τοῦ Ἀρχιπελάγους. Ἦδη πρὶν ἐλθὼ ἀνέλθω (25 Ἰουλίου) τὸ ὄρος τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ ἐν Σίφνῳ, μοι εἶχον διηγηθῆ οἱ κάτοικοι τῆς νήσου πολλὰ περὶ μικροῦ τινος χρυσοῦ ἐντόμου (χρυσὸ μαμμουνακι), τὸ ὅπολον οὐδαμῶς ἄλλοθι ὑπάρχει· εἰμὴ εἰς τὰ τεῖχη τῆς παλαιᾶς μονῆς, καὶ εἰς τὸ ὅποιον ἔνεκα τούτου οἱ προσκυνηταὶ ἀποδίδουσιν ἰδίαν τιμὴν. Ἡμῖν λίαν περίεργος νὰ ἴδω τὸ μικρὸν ἔντομον· πράγματι δ' εὗρον ἄνευ κόπου εἰς ὅλας τὰς σχισμὰς καὶ τὰ χάσματα μεταξὺ τῶν παλαιῶν λίθων τῶν παλαιῶν τοίχων τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς μονῆς χιλιάδας ἐνὸς μικροῦ καὶ ὠραίου εἶδους *Chrysomela*. Ὅλα τὰ μικρὰ κοιλώματα εἶναι πλήρη ἐξ αὐτῶν, οὕτως εἰπεῖν, παραγεμισμένα· φαίνονται ὡς νεκρωμένα· ἂν θυμῶς τὰ φέρῃ τις εἰς τὸν ἀέρα καὶ τὸν ἥλιον, ἀναζωογονοῦνται ταχέως καὶ φεύγουσι. Τὸ εἶδος τοῦτο δὲν γνωρίζω ἐγὼ· φαίνεται ὅμως ὅτι εἶναι συγγενὲς μὲ τὸ ἐν Ἀττικῇ ὄχι σπάνιον καὶ ἐπὶ δενδρολιθάνων ζῶν ὀλίγον μεγαλύτερον εἶδος *Chrysomela Americana* τοῦ Λινναίου¹. Μάστιν ἀνεξήτησα τὸν κἀνθάρον τοῦτον ἀλλαχοῦ τῆς νήσου· οὐδαμῶς ἠδυνήθη νὰ εἶρω ἴχνος αὐτοῦ. Ποῦ λοιπὸν ζῆ καὶ ἀναπτύσσεται ὁ κἀνθάξ τοῦ κολοσπέρου τούτου; διατὶ συναθροίζεται ἀθρόως ἐπὶ τῆς γυμνῆς καὶ ἐρημοφύτου κορυφῆς τοῦ βουνοῦ τοῦ Ἡλιοῦ; μὴ ζητεῖ ἴσως ἐπὶ τοῦ εὐαέρου

1. Ἰδὲ προσθήκην ἐν τέλει τοῦ ἔργου. Σ. τ. Δ.

ὕψους, ὅπου καὶ κατὰ τὸν Ἰούλιον ἦτο ὀπωσθήποτε ψυχρός, καταφύγιον ἀπὸ τοῦ καύσωνος τοῦ ἡλίου; Εἰς τοιαύτας καὶ ὁμοίας ἐρωτήσεις οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ μοι ἀπαντήσῃ καὶ τὸ πρᾶγμα δύναται τότε μόνον νὰ ἐξακριβωθῇ, ὅταν λάβῃ τις καιρὸν καὶ χρόνον, ἵνα ποιήσῃται ἀκριβεῖς ἐπιτοπίους παρατηρήσεις. Κατὰ τὸ παρὸν ἀκοῦμαι ἐγὼ νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν τῶν ἐνδιαφερομένων ἐπὶ τοῦ περιέργου φαινομένου. Ἐν τέλει πρέπει ἀκομὴ ν' ἀναφέρω, ὅτι ἀνερχόμενος τὴν ὑψίστην κορυφὴν τῆς νήσου Πάρου — ὡσαύτως ὁρος τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ, οὗ τὸ ὕψος ὅμως εἶναι τὸ πολὺ 500 μέτρων — παρατήρησα πρὸς μέγαν μου ἐκπλήξιν μεταξὺ τῶν λίθων καὶ τῶν τοίχων τοῦ ὁμωνύμου ναῖσκου, εὐρισκομένου παρὰ τὴν κορυφὴν, τὸ αὐτὸ εἶδος *Chrysomela*, ἀκριβῶς ὅπως ἐν Σίφνῳ ἐν μεγάλῳ ἀριθμῷ ἀτόμων, αἵτινα ἐπλήρουν ἐν ἡμιέκρῳ καταστάσει τὰ κοιλώματα τοῦ τοίχου· ἡ μόνη διαφορὰ ἦτο ὅτι ὁ κἀνθάρος ἐν Πάρῳ δὲν εἶναι τόσο δημοτικὸς ὅσον ἐν Σίφνῳ, ἴσως διότι τὸν ἐνταῦθα βουνὸν τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ δὲν ἐπισκέπτονται τόσο, οὔτε εορτάζεται πανήγυρις ἐπ' αὐτοῦ.

Καὶ ἐν Πάρῳ οὐδαμῶς ἀλλαχοῦ εὗρον ἴχνος τοῦ περιέργου κἀνθάρου. Μετὰ τὰ ρηθέντα δὲν εἶναι ὅλας ἀβάσιμος ἡ ἐπιγραφὴ τῆς ἀνακοινώσεώς μας.

Προσθήκη.—Κατὰ τὸν καθορισμὸν, οὗ εὐγενῶς ἐπελήθη ὁ καθηγητὴς κ. Peters, ὁ κἀνθάρος οὗτος, τοῦ ὁποίου ἀριθμὸν ζώντων ἀτόμων ἐπεμψεν ὁ κ. Χελδράχ εἰς Βερολίνον, δὲν εἶναι διάφορος τῆς *Chrysomela Americana* Linn. Ἀνευρέθη ἤδη ἐν ὄλῃ τῇ μεσημβρινῇ Εὐρώπῃ, ἰδίως εἰς τὰς παραλίας τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ διακρίνεται κυρίως ἐπὶ δενδρολιθάνων καὶ *lebartac*· ἔνεκα δὲ ἐσφαλμένης πληροφορίας τοῦ Fabricius παρεκινήθη ὁ Λινναῖος νὰ δώσῃ εἰς τὸ εἶδος τὸ ἐπώνυμον «*Americana*».

B'.

Ὁ χρωστικὸς λειχὴν τοῦ ἑλληνικοῦ ἀρχιπελάγους. [*Rocella Phycopsis* Ach.]

Ὁ Τουρνεφόρτιος ἐν τῇ «*Relation d'un voyage du Levant*» (ἐκδ. Lyon I. σελ. 277) ἀναφέρει ἐν ἐκτάσει καὶ περιγράφει λειχὴνὰ τινα ἐν ἀρθονίᾳ παρατηρηθέντα ὑπ' αὐτοῦ ἐν τοῖς βράχοις τῆς Ἀμοργῶ καὶ τῶν λοιπῶν νήσων τοῦ ἑλληνικοῦ Ἀρχιπελάγους («*Lichen Graecus polypodioides tinctorius*». Tourn. Coroll. inst. rei herb. 40). Τὸ μνημονευθὲν χωρίον ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς περιηγήσεως τοῦ Τουρνεφόρτιου ἔχει ἐπὶ λέξει ὡς ἐξῆς: «*On travaillait à Amorgos aux manufactures d'une étoffe qui portait le nom de l'isle de même que la couleur rouge dont elle était teinte. Les tuniques d'Amorgos étaient recherchées. On les appelait Amorgis, comme le lin dont elles étaient tissées.*

Hésychius, Pausanias cité par Eustathe, l'au-

theur du grand Dictionnaire Grec, convient aussi que cette étoffe portait le nom d'Amorgos. Il y a beaucoup d'apparence qu'on y employait, pour le mettre en rouge, une espèce de lichen très commun sur les rochers de l'isle et sur ceux de Nicouria.

Cette plante s'y vend encore dix écus le quintal pour la transporter à Alexandrie et en Angleterre, où l'on s'en sert à teindre en rouge, comme nous nous servons de la Puelle d'Auvergne. Voici la description de ce Lichen; je ne crois pas que personne en ait parlé. «*Elle n'est pas rare dans les autres isles de l'Archipel, mais son usage pour la teinture n'est connu qu'à Amorgos*».

Κατὰ τὴν ἑπταήμερον ἐν Ἀμοργῷ διαμονὴν μου (4—10 Ἀυγούστου) εἶδον πανταχοῦ ἐπὶ τοῦ βορείου μέρους τῆς νήσου ἐπὶ τῶν ἐκ σχιστολίθων καὶ ἀσβεστολίθων ἀπαρτιζομένων βράχων τὴν *Rocella Phycopsis* καλύπτουσαν πυκνότερα τὰ πετρώματα καὶ τὰ παλαιὰ ἐπιτεῖχη, καὶ δὴ εἰς τε τὰ πλησιέστατα τῆς παραλίας μέρη, τὰ ὅποια βρέχονται ὑπὸ τῶν κυμάτων, καὶ εἰς τὰς βράχους τῶν λόφων καὶ βουνῶν, οἵτινες ἀνυψοῦνται καὶ πλεον τῶν 1000 ποδῶν ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Ὅτι ὁ λειχὴν οὗτος πρὸ 180 ἐτῶν ἦτο πολύτιμον ἐμπορεύμα ἐξαγωγῆς, καὶ ἐχρησίμευε πρὸς βαφὴν οὐδεὶς πλέον ἐγνώριζεν ἐν τῇ νήσῳ. Οἱ κάτοικοι καλοῦσιν αὐτὸν νῦν *glin-tza* τῆς πέτρας, ὅπερ σημαίνει περίπου τὸ ἐξάφρισμα ἢ ἀπόφλεγμα αὐτῆς.

Καὶ ὁ Sibthorp εὗρε τὸν αὐτὸν λειχὴνα, καὶ δὴ μόνον «*in Amorgi insulae rupibus*», κατὰ Smith Prodr. Fl. Gr. p. 318, (ὑπὸ τὸ ὄνομα *Rocella tinctoria*). Δυνάμεθα δὲ χωρὶς δισταγμοῦ ν' ἀναφέρωμεν καὶ τὸ ἐξῆς χωρίον τοῦ Θεοφράστου εἰς τὸν ἡμέτερον λειχὴνα: «*Καὶ ἐν Κρήτῃ δὲ φύεται (δηλ. ἕτερον φῦκος ἢ τὸ πρὸ μικροῦ ἀναφερθὲν πόντιον φῦκος) πρὸς τῇ γῇ ἐπὶ τῶν πετρῶν πλεῖστον καὶ κάλλιστον ᾧ βάπτουσιν οὐ μόνον τὰς ταινίας, ἀλλὰ καὶ ἔρια καὶ ἱμάτια, καὶ ἔως ἂν ἡ πρόσφατος ἢ βαφὴ πολὺ καλῶν ἢ χροῖα τῆς πορφύρας. Γίνεται δ' ἐν τῇ προσόδῳ καὶ πλεῖον καὶ κάλλιον. . .*» (Θεοφρ. ἱστορ. III 6, 5). Ὁσαύτως καὶ τὸ χωρίον τοῦ Διοσκουρίδου (*Mat. med.* 4, p. 98). «*Φῦκος (θαλάσσιον) τὸ δὲ λευκὸν (tertium candidum) φυτόμενον δ' ἐν Κρήτῃ πρὸς τῇ γῇ εὐανθὲς ἄγαν καὶ ἄσκητον*». Τὸ χωρίον εἶναι ὡς βλέπομεν ἐν μέρει κατὰ λέξιν ἀντιγεγραμμένον ἀπὸ τοῦ Θεοφράστου, ἀναφέρεται δὲ εἰς τὴν ἡμέτερον «*Rocella*» καὶ ὄχι εἰς τὴν «*Chondria obtusa*» Ag. ὡς φρονεῖ ὁ Sprengel (*Comment.* p. 617). Ὁ Sprengel ἐπλανήθη, ὡς φαίνεται, ἐκ τοῦ ἐπιθέτου *θαλάσσιον* (ὅπερ ὅμως κυρίως ἀναφέρεται μόνον εἰς τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον εἶδος τῶν ἀπα-

ριθμημένων ειδών : 1) «Τὸ μέντοι αὐτοῦ πλατὺ» καὶ 2) «τὸ δὲ ὑπόμηκες καὶ φοινίσσον» καὶ ἐσκέφθη μόνον περὶ θαλασσίου φύκου, μὴ προσέξας εἰς τὴν ῥητὴν παρατήρησιν ὅτι αὐτὸ τὸ εἶδος τοῦ φύκου εἰς τὴν στερεάν ἐπὶ βράχων, πρὸς τῆ γῆ ἐπὶ τῶν πετρῶν, φύεται. Ὁ Lenz ἐν τῇ φυτολογία αὐτοῦ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων (σελ. 747) σφάλλεται ἀναφῆρων πλὴν τοῦ Κρητικοῦ χερσαίου φύκου καὶ τὸ θαλάσσιον, περὶ οὗ ὁ Θεόφραστος ἐν τῷ μνημονευθέντι χωρίῳ ἀναφέρει («τὸ δὲ πόντιον φύκος ὃ οἱ σπογγεῖς ἀνακολυμβῶσι πελάγιον») εἰς τὴν *Roccella tinctoria*, ἃν καὶ ὑπὸ τοῦ Θεοφράστου διακρίνονται ὠρισμένως δύο εἶδη.

Ἐγὼ αὐτὸς εὗρον πρὸ πολλῶν ἐτῶν τὴν «*Roccella*» ἐπὶ τῆς νήσου Κρήτης ἐν ὁμοίαις περιστάσεσιν ὅπως ἐν Ἀμοργῷ, δηλ. πάντοτε ἐν τῇ βορείῳ παραλίᾳ, ἐν τῇ προσθόρρῳ ὡς ἐπιτυχῶς λέγει ὁ Θεόφραστος¹. Συνέλεξα ταύτην καὶ ἐπὶ τῆς νήσου Ῥόδου². Ὁ Fraas (*Flor. Class. pag. 318*) εὗρε τὸν λειχῆνα εἰς Θήραν, συχνότατα δὲ ἀπαντᾷ ἐπὶ τῆς νήσου Μυκόνου καὶ ἐν Πύλῳ τῆς Μεσσηνίας κατὰ τὸν Bory, ὅστις καὶ πρῶτος ἔδωκε τὴν ὀρθὴν ἐξήγησιν εἰς τὰ μνημονευθέντα χωρία τοῦ Θεοφράστου καὶ Διοσκουρίδου³. Ὁ Πλίnius οὐδὲν νεώτερον περὶ τούτου ἀναφέρει ἀκολουθῶν ἀπλῶς τὸν Θεόφραστον.

Θ. ΔΕ ΧΕΛΔΡΑΙΧ.

[Μετάφρασις Ο. Α. Ρ.]

Ἐκδρομῆ

Εἰς τὰς Παρωμένας Θάλασσας

κατὰ τὸν 19^{ον} αἰῶνα.

Λήγοντος τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος, οἱ Ὀλλανδοὶ δὲν ἦσαν εἰσέτι εἰς θέσιν νὰ διαγωνισθῶσι κατὰ θάλασσαν πρὸς τοὺς Ἰσπανοὺς καὶ Πορτογάλλους, ὅπως ἀποθῶσι κύριοι τοῦ ἐμπορίου τῶν Ἰνδιῶν. Συνέλαβον ὅθεν τὴν ἰδέαν νὰ ἐπιζητήσωσι νέαν ὁδὸν διὰ τῶν ἀρκτικῶν θαλασσῶν, δι' ἧς νὰ φθάνωσι ταχύτερον εἰς τοὺς λιμένας τῆς ἀνατολικῆς Ἀσίας καὶ Κίνας. Ἐταιρία τις ἐμπόρων Ὀλλανδῶν ἐνεπισέυθη τὴν ῥιψοκίνδυνον ταύτην ἐπιχειρήσιν εἰς πεπειραμένον τινὰ ναύτην, ὀνομαζόμενον Barendz, ὅστις τὴν 6 Ἰουνίου 1594 ἀνεχώρησε μετὰ δύο μεγάλων πλοίων ἐκ τῆς νήσου Texel καὶ διηυθύνθη πρὸς τὸν πόλον.

Τὸ πλοῖον, ὅπερ ὁ ρηθεὶς ναυτικὸς ἐκυβέρνηα, ἐφθάσε μέχρι τῆς βορείας ἄκρας τῆς Νέας Ζέμπλης, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Ὀλλανδίαν. Τὸ δὲ ἄλλο ἔλαβε τὴν γνωστοτέραν ὁδὸν τοῦ πορθμοῦ τοῦ Waigatz, προὐχώρησε διὰ μέσου τῶν πάγων τοῦ κόλπου τοῦ Kara, καὶ ἐξῆλθεν εἰς ἀνοικτὴν καὶ

γλαυκὴν θάλασσαν, ὁποῦθεν ἀνεκάλυψε τὴν ρωσικὴν ἀκτὴν, ὑποτροπομένην νοτιοανατολικῶς. Ἡ τοιαύτη τῆς ἀκτῆς διεύθυνσις ἐπιστοποῖσι, ὅτι τὸ πλοῖον εἶχεν ἤδη παρακάμψει τὸ ἀκρωτήριο Tabis, τὸ σημειωθὲν ὑπὸ τοῦ Πλινίου ὡς ἀποτελοῦν τὴν βορείαν ἄκρην τῆς Ἀσίας. Ἐπομένως ἐνόμισαν ὅτι ἠδύναντο μετὰ βραχίαν θαλασσοπλοῖαν νὰ φθάσωσιν εἰς τοὺς ἀνατολικούς καὶ μεσημβρινούς λιμένας τῆς ἡπείρου.

Ἦγνόουν ἐν τούτοις ὅτι καὶ πέραν τοῦ κόλπου τοῦ ποταμοῦ Obi ἡ Ἀσία ἐκτείνεται ἐτι κατὰ ἑκατὸν εἰκοσι μοίρας πρὸς ἀνατολὰς ἐν τῷ πολιῷ κύκλῳ. Ἡ εἰδήσις τῆς ἀνεκαλύψεως ταύτης κομισθεῖσα εἰς Ὀλλανδίαν διήγειρε μεγάλην χαρὰν. Ἐξ μεγάλα πλοῖα, ἐξοπλισθέντα πάραυτα, ἐφορτώθησαν μὲ πραγματείας προωρισμένας νὰ πωληθῶσιν εἰς τοὺς κατοίκους τῶν Ἰνδιῶν. Μικρὸν πλοῖον ὄφειλε νὰ συνοδεύσῃ τὸν στολίσκον τοῦτον, μέχρις οὗ ἤθελεν ὑπερβῆ τὸ νομιζόμενον ἀκρωτήριο Tabis, καὶ εἶτα ἐπιστρέψῃ ὅπως ἀναγγεῖλη τὸ γεγονός. Οὕτω ὁ στόλος ἀνεχώρησε δυστυχῶς ὅμως τὴν φορὰν ταύτην ὁ πλοῦς οὐδόλως ἀνταπεκρίθη εἰς τὰς συλληφθείσας προσδοκίας. Τὰ Ὀλλανδικὰ πλοῖα εὗρον τὸν πορθμὸν τοῦ Waigatz περιφραγμένον ἐκ τῶν πάγων, ἀφοῦ δὲ μάτην προσεπάθησαν νὰ ἀνοίξωσι διόδον, ἐπαπέφυαν εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν.

Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν ταύτην τὸ γενικὸν τοῦ Κράτους Συμβούλιον ἠρήθη νὰ συντελέσῃ πλέον εἰς τὰς ἀπαιτούμενας δαπάνας νέου πλοῦ, ὑπέσχετο ὅμως ἀμοιβὴν εἰκοσι πέντε χιλιάδων φλωρινίων εἰς ὄντινα ἤθελεν ἐκτελέσει τὴν ἐπιχείρησιν. Ἄλλ' ὅμως οἱ πολλοὶ δὲν ἀπεθαρρύνθησαν. Ἡ ἀνωτάτη ἀρχὴ τοῦ Ἀμστερδαμάου ἐναύλωσε δύο πλοῖα, παρέλαβε τολμηροὺς ναύτας, πάντας σχεδὸν ἀγάμους, ἵνα μηδόλως ἢ ἐνθύμησις τῆς οἰκογενείας ἐξασθενῇ τὸ θάρρος αὐτῶν ἐν μέσῳ τῶν κινδύνων, καὶ ἀνέθηκε τὴν διοίκησιν τῆς ἐκστρατείας τῷ γενναίῳ πλοιοάρχῳ Heemskerck. Τὰ δύο ταῦτα πλοῖα ἀπῆραν τὴν 18^{ην} Μαΐου 1596. Ὁ Barendz ἦτο κυβερνήτης τοῦ ἐνός, ὁ δὲ van de Rijp ἐπλοιοῖρχε τοῦ ἑτέρου.

Κατ' ἀρχὰς μὲν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ συμφωνήσωσιν ὁποῖαν ὄφειλον νὰ τραπῶσιν ὁδόν. Ἄλλ' ὁ Barendz ἐπέσιθη τέλος ὑπὸ τοῦ Rijp νὰ σπεύσῃ πρὸς βορρᾶν, ἀντὶ νὰ διευθυνθῶσι βορειοανατολικῶς, καὶ διευθύνθησαν πρὸς ἄρκτον. Οὕτω δὲ ἐφθάσαν εἰς τὴν 74^{ην} μοῖραν βορείου πλάτους, πλοῖον μικρᾶς νήσου ἢ ἀνόμασαν νήσον τῶν ἀρκτων (beereiland) εἰς ἀνάμνησιν πολυώρου μάχης, ἢν ἠναγκάσθησαν νὰ συνάψωσι κατ' ἀγέλης ἄρκτων.

Περίξ αὐτῶν οὐδὲν ἄλλο ἔβλεπον εἰμὴ ὑψηλοὺς καὶ ἀποτόμους ὄγκους πάγων, οἵτινες ἐφαίνοντο περικλείοντες πανταχόθεν τὴν θάλασσαν. Οὐχ ἦτον ἐξηκολούθησαν πλέοντες πρὸς βορρᾶν, τὴν δὲ 19 Ἰουνίου ἀνεκάλυψαν χώραν, εἰς ἣν ἔδωκαν

τὸ ὄνομα Spitsbergen, ἕνεκα τῶν κατὰ κάθετον κατερχομένων βράχων τῆς, καὶ ἦν ἐξέλαβον ὡς τὴν Γροιλανδίαν. Ἐκεῖ εἶδον μεγάλας ἄρκτους λευκάς, ἐλάφους, ἱππελάφους, ἀγριόγηννας, πελώριας φαλαίνας, καὶ ἀλώπεκας παντὸς χρώματος. Φθάσαντες μετὰ τῆς 76^ο καὶ 80^ο βορείου πλάτους ἐδέησε νὰ ὑποχωρήσωσι πρὸς ἀνατολὰς καὶ νὰ προσεγγίσωσιν αὐτὴν εἰς τὴν νῆσον τῶν ἄρκτων. Ὁ Barendz ὅμως δὲν ἠθέλησε πλέον νὰ λάβῃ τὴν πρὸς βορρᾶν διεύθυνσιν, ἦν ὁ Rijp εἶχεν ἀκολουθήσει μέχρι τοῦδε, καὶ ἐστράφη νοτιοανατολικῶς. Τότε ὁ Rijp ἀπέπλευσε πρὸς βορρᾶν καὶ τοιουτοτρόπως ἀπεχωρίσθησαν.

Ὁ Barendz ἐφθάσε τὴν 17^{ην} Ἰουλίου πλησίον τῆς νέας Ζέμπλης, παρέπλευσε τὴν βορείον ἀκτὴν τῆς νήσου καὶ ἐξηκολούθησε πλέον πρὸς ἀνατολὰς. Ἐκ τοῦ σημείου τούτου ἄρχονται οἱ κίνδυνοι καὶ αἱ δοκιμασίαι. Καθ' ὅσον προὐχώρουσιν, οἱ ἐπιπλέοντες τῆς θαλάσσης πελώριοι ὄγκοι πάγου καθίσταντο πολυκρημότεροι, συνηνόμενοι καὶ ἀποτελοῦντες ὑπερμεγέθεις σκοπέλους, οἵτινες καὶ αὐτοὶ συσσωρευόμενοι ἐσχημάτιζον ἀποτόμους βράχους καὶ ὄρη. Τὸ πλοῖον εὐρέθη παραχρῆμα περικλεισμένον ἐντελῶς ὑπὸ πάγων, ἀπανταχόθεν κλειόντων τὸν ὀρίζοντα αὐτοῦ.

Βλέποντες ὅτι ἀπέβαιναν ἀδύνατον νὰ καταλάβωσιν αὐτὴν τὴν ἀνατολικὴν ὄχθην τῆς Ἀσίας, οἱ ἀτυχεῖς θαλασσοπόροι ἐσκέφθησαν νὰ στραφῶσιν εἰς τὰ ὀπίσω. Ἄλλ' ἦτον ἤδη ἡ 25 Αὐγούστου, ἐποχὴ καθ' ἣν τὸ θέρος τελευτᾷ ἐν ταῖς χώραις ταύταις, καὶ δὲν ἐθράδυναν νὰ παρατηρήσωσιν ὅτι ἡ ἐπιστροφή δὲν ἦτο πλέον δυνατὴ. Εὐρέθησαν ὅθεν αἰχμάλωτοι ὑπὸ τῶν πάγων, περιπλανώμενοι ἐν μέσῳ φοικώδους ἐρημίας, κεκαλυμμένοι ἐντὸς ἐκτεταμένης καὶ πυκνοτάτης ὀμίχλης, ἀνευ σχεδίου, ἀνευ ἐλπίδος, καὶ ἀπειλούμενοι ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν νὰ κατασυντριβῶσιν ὑπὸ τῶν ἐκ πάγου ὀρέων, ἅτινα ἐπέπλεον, καὶ μετὰ φοβεροῦ κράτους συνεκρούοντο πρὸς ἄλληλα πέριξ τοῦ πλοίου.

Μία μόνη ὁδὸς σωτηρίας ὑπελείπετο αὐτοῖς, ἡ μάλλον ἐν μόνον μέσον, ὅπως ἐπιβραδύνωσι τὸν θάνατον αὐτῶν. Εὐρίσκοντο πλησίον τῆς ἀκτῆς τῆς Νέας Ζέμπλης, καὶ ἠδύναντο νὰ ἐγκαταλείψωσι τὸ πλοῖον καὶ νὰ προσπαθήσωσι νὰ διέλθωσι τὸν χειμῶνα ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ νήσῳ.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἦν ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ ληφθεῖσα, δὲν ἀπῆται ὀλιγώτερον θάρρος παρ' αὐτῶν ἢ ἐὰν ἔμενον ἐπὶ τοῦ πλοίου. Ἄλλ' εἶχε τοῦλάχιστον τοῦτο τὸ καλὸν, ὅτι ἤθελε φέρει κίνησιν, πάλιν καὶ νέου εἶδους κινδύνους. Μετὰ δισταγμὸν τινὰ ἐγκατέλειψαν τὸ πλοῖον καὶ προσήγγισαν εἰς τὴν νῆσον.

Ἡ νῆσος αὕτη ἦτον ἀκατοίκητος· οὐδεὶς λαὸς τοῦ βορρᾶ εἶχε θέσει ποτὲ ἐπ' αὐτῆς τὸν πόδα. Ἦτον ἐρημὸς συγκειμένη ἐκ πάγων καὶ χιόνων, πληττομένη ἀπαύστως ὑπὸ τῶν κυμάτων καὶ ὑπὸ

τῶν ἀνέμων, ἐφ' ἧς ὁ ἥλιος σπανίως ἐρριπτε φουγάδα τινὰ καὶ ἄθερμον ἀκτίνα. Οὐχ ἦπτον οἱ δυστυχεῖς ναυκοὶ ἐρρηξαν κραυγὰς χαρᾶς, ἅμα ἐπάτησαν ἐπ' αὐτῆς καὶ ἐγονυπέτησαν ἐπὶ τῆς χιόνος, ὅπως εὐχαριστήσωσι τὴν θεῖαν Πρόνοιαν. Ἀμέσως ἐσκέφθησαν νὰ κατασκευάσωσι σκέπην, ἀλλ' οὐδὲν δένδρον ὑπῆρχεν ἐν τῇ νήσῳ. Εὐτυχῶς ὅμως ἀνεκάλυψαν ἐκεῖ πλησίον ἐπὶ τῆς παραλίας μεγάλην ποσότητα ξύλων, ἅπερ ἡ θάλασσα εἶχε φέρει ἐκ τῆς ἡπείρου.

Ἐπελήφθησαν λοιπὸν πάραυτα τοῦ ἔργου, καὶ ἐπανελθόντες ἐπὶ τοῦ πλοίου, παρέλαβον σανίδας, δοκοὺς, ἥλους, πίσσαν, κιβώτια, βυτία. Ἐνέπηξαν τὰς δοκοὺς ἐν τῷ πάγῳ, μετεποίησαν τὴν γέφυραν τοῦ πλοίου εἰς στέγην, ἀνήρτησαν ἐξ αὐτῆς τὰς κλίνας τῶν, ἐκάλυψαν τοὺς τοίχους μὲ τὰ ἱστία, ἀπέφραξαν τὰς σχισμάδας διὰ πίστεως. Ἄλλὰ καθ' ἣν ὥραν ἐργάζοντο ὄφειλον νὰ ἀψηφῶσιν ἀνηκούστους κινδύνους καὶ νὰ ὑποφέρωσι πρωτοφανεῖς κακοπαθείας. Τὸ ψυχρὸν ἦν τοσοῦτον ὑπερβολικόν, ὅσπερ, ὅταν ἐκράτουν ἥλον μετὰ τῶν χειλέων, ὁ ἥλος ἐπάγωνεν ἀμέσως, σύρνοντας δὲ αὐτὸν ἀπέσπων τὰς σάρκας καὶ ἔρρεον ἀφθονον αἷμα. Αἱ λευκαὶ ἄρκτοι, ὠλοῦμεναι ὑπὸ τῆς πείνης, τοὺς ἐπολιόρκουν μανιωδῶς ἐν τῷ μέσῳ τῶν πάγων τόσοσιν περὶ τὴν καλύβην αὐτῶν, ὅσων καὶ μέχρι τῶν ἐνδον τοῦ πλοίου, καὶ τοὺς ἠνάγκαζον νὰ διακόπτωσι τὴν ἐργασίαν καὶ νὰ ὑπερασπίζωνται τὴν ζωὴν τῶν. Ἡ γῆ ἦτο τοσοῦτον σκληρὰ, ὅσπερ ὄφειλον νὰ σκάπτωσιν αὐτὴν ὡς πέτραν. Περίξ τοῦ πλοίου τὸ ὕδωρ ἦν πεπηγὸς μέχρι βάρους τριῶν καὶ ἡμίσεος μέτρων. Ὁ ζυθὸς εἶχε πῆξει ἐντὸς τῶν βυτίων ἀπολέσας πᾶσαν γεῦσιν, τὸ δὲ ψυχρὸν ὀσημέραι ἐπετείνετο.

Μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας κατῳρίθησαν νὰ καταστήσωσι τὴν κιβωτὸν αὐτῶν κατοικήσιμον, καὶ οὕτω νὰ προφυλαχθῶσιν ἐκ τῆς χιόνος καὶ τῶν ἀνέμων. Ἦναψαν πῦρ, καὶ ἤρχισαν νὰ κοιμῶνται ὀλίγας ὥρας, ἀλλὰ μόνον ὀσάκις δὲν ἀφυπνίζοντο ὑπὸ τῶν ὠρυγῶν τῶν ἀγρίων θηρίων, ἅτινα ἐπεριπόλουν περίξ τῆς καλύβης. Συνετήρουν τὴν λυχνίαν μὲ τὸ πάχος τῶν ἄρκτων, ἃς ἐφόνευον διὰ μέσου τῶν μικρῶν ὀπῶν, ἐθέρομαινον τὰς χεῖρας τῶν ἐντὸς τῶν αἰμοσταγῶν σπλάγγων αὐτῶν τῶν ζώων, ἐκαλύπτοντο διὰ τῶν δερμάτων τῶν καὶ ἔτρωγον τὸ κρέας τῶν ἀλώπεκων ὁμοῦ μὲ γαλέτας, ἃς εἶχον φέρει μεθ' ἑαυτῶν ἐκ τῶν ἐφοδίων τοῦ ταξειδίου τῶν.

Ἐν τούτοις τὸ ψυχρὸν ἀπέβαινε καθ' ἑκάστην δριμύτερον. Τοσοῦτον δὲ εἶχε καταντήται δυνατὸν, ὅσπερ αἱ ἄρκτοι δὲν ἐξήρχοντο πλέον τῶν φωλεῶν τῶν. Τὰ τροφίμα καὶ τὰ ποτὰ ἐπήγγυοντο καὶ πλησίον ἀκόμη τῆς φουρᾶς. Οἱ ἀτυχεῖς ναῦται ἔκαιον τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, χωρὶς τὴν ἐλαχίστην νὰ αἰσθανθῶσι θερμότητα. Ἐσπῆραν τινὰ, φοβηθέντες μὴ ἀποθάνωσιν ἐκ τοῦ ψυχροῦ, εἶχον κλαίσει ἐρημητικῶς τὴν καλύβην, ἀλλὰ μικροῦ ἐ-

1. Προβλ. Heldreich, Flore de Crète in Raulin. Descript. phys. de l'île de Crète, pag. 890.

2. Heldreich Plant. exsicc. ann. 4843, n° 431. bis.

3. Προβλ. Flore du Peloponèse et des Cyclades, pag. 72 (sub Roccella tinctoria Ach.).

δέησε να αποθάνωσιν ἐξ ἀσφυξίας, καὶ ὅπως μὴ ἐκπνεύσωσιν, ἐδέησε νὰ ἀψφρίσωσιν ἐκ νέου τὸ τρομαρὸν ἐκείνο ψῦχος.

Πρὸς τοὺς δεινοπαθήμασι τούτοις προσετέθη καὶ ἕτερον. Τὴν πρωτὴν τῆς 4 Νοεμβρίου ματαίως ἐπεριμένον τὴν αὐγὴν. Ὁ ἥλιος δὲν ἐφάνη πλέον ἢ πολιτικὴ νύξ ἤρχισε. Τότε οἱ σιδηροκάρδιοι ἐκείνοι ἀνδρες ἠσθάνθησαν ἐκλείπον τὸ θάρρος αὐτῶν, ὁ δὲ Barendz, κρούπων τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀγωνίαν, ἐχορηγήσθη νὰ καταβάλῃ ὅλην αὐτοῦ τὴν εὐγλωττίαν, ὅπως τοὺς ἐμποδίσῃ τοῦ νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὴν ἀπελπισίαν.

Ἡ τροφή καὶ τὰ ζῦλα ἤρχισαν νὰ ἐκλείπωσιν, μετὰ λύπης δὲ ἐρριπτον τοῦ λοιποῦ ἐπὶ τοῦ πυρὸς τοὺς τελευταίους κλάδους, οὓς εἶχον εὑρεῖ ἐπὶ τῆς παραλίας. Τὸ φῶς δὲν διετηρεῖτο εἰμὴ ἀμυδρότατον ἐν τῷ φοβερῷ ἐκείνῳ σκότει. Οὐδὲν ἦτρον, ὅτε τὴν ἐσπέραν συνηθοίζοντο περὶ τὴν μικρὰν κῦτῶν ἐστίαν, ἀπελάμβανον εἰσέτι στιγμὰς τινὰς εὐθύμους. Τὴν ἡμέραν τῶν Θεοφανείων παρεσκεύασαν ἕν μικρὸν γεῦμα μὲ οἶνον καὶ ζυμάριον τηγανισθὲν ἐν τῷ ἐλαίῳ φαλαίνης, ἔβαλον δὲ κλήρους, ὅπως ἡ τύχη ἀποφασίσῃ εἰς τίνα ἐξ αὐτῶν ἐμελλε νὰ δοθῇ τὸ στέμμα τῆς Νέας Ζέμπλης. Ἄλλοτε ἐπαιζόν, διηγούντο παλαιούς μύθους, ἔπινον εἰς τιμὴν Μαυρικίου τοῦ Orange, καὶ ὠμίλου περὶ τῶν οἰκογενειῶν των.

Γονυπετεῖς καθ' ἑκάστην ἐπὶ τῆς χιόνης, τοὺς ὀρθαλμοὺς ἔχοντες ἐστραμμένους πρὸς τοὺς ἀστέρους ἦδον ὄμου ψαλμοὺς. Ἐνίοτε βόρειόν τι σέλας, διέσχίζε τὸ βαθύ ἐρεβος, ὑπὸ ἐκαλύπτοντο. Τότε δὲ ἐξήρχοντο τῆς τρώγλης των, ἔτρεχον πρὸς τὸν αἰγιαλὸν, ἐχαιρέτιζον γηθοσύνης καὶ μετὰ κατανοκτικῆς εὐγνωμοσύνης τὴν δραπέτιδα ταύτην λάμπιν ὡς προάγγελον σωτηρίας.

Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς αὐτῶν ὁ ἥλιος ὤφειλε νὰ ἀναφανῇ τὴν 9ῃν Φεβρουαρίου 1597. Ἄλλ' ἠπατήθησαν. Τὴν πρωτὴν τῆς 24ῆς Ἰανουαρίου, ἐν μιᾷ τῶν στιγμῶν ἐκείνων, καθ' ἃς διετέλου ἀποθεαρμένους καὶ μελαγχολικοὺς, εἰς ἐξ αὐτῶν παρετήρησαν ἐξυπνήσας ἐκτακτον φῶς. Πάραυτα ἔβαλε κραυγὴν, ἐπήδησε κατὰ γῆς καὶ ἐξύπνησε τοὺς συντρόφους του. Πάντες ἐξῆλθον τῆς καλύβης καὶ παρετήρησαν τὸν οὐρανὸν διαυγαζόμενον πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ ζωροῦ φωτός, τὴν σελήνην, ἥτις ὠχρία, τὸν διαφανῆ αἰθέρα, τὴν ροδοδαφῆ κορυφὴν τῶν ἐκ πάγου βράχων καὶ ἐρέων, τέλος τὴν αὐγὴν, τὸν ἥλιον, τὴν ζῶην, τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐλπίδα τοῦ ἐπανιδεῖν τὴν πατρίδα μετὰ τρίμηνον νύκτα καὶ ἀγωνίαν.

Ἐπὶ τινὰς στιγμὰς εὐεριναν ἀκίνητοι καὶ σιωπῆλοι, οἷον εἰ καταβλήθηντες ὑπὸ τῆς συγκινήσεως. Εἶτα ἐδάκρυσαν, περιεπτόθησαν ἀλλήλους, ἔπαλλον εἰς τὸν ἀέρα τοὺς ἐκ διφθέρας πύλους των καὶ ἔλαμον ν' ἀντηχῶσιν αἱ φρικώδεις ἐκείναι ἐρημίαι ἐκ τῶν ἤχων τῶν προσευχῶν καὶ χηρμοσύνων αὐτῶν κραυγῶν. Ἄλλ' ἡ χαρὰ αὕτη

ὑπῆρξε δυστυχῶς βραχεῖα. Θεωρήσαντες ἀλλήλους κατὰ πρόσωπον, ἐφρίξαν καὶ φικτερανταυτούς. Τὸ ψῦχος, ἡ αὐπνία, ἡ πείνα, αἱ ἀγωνίαι τοῦ πνεύματος, τοὺς εἶχον ἐπὶ τοσοῦτον καταβάλλει, ὅτε δὲν ἠδύναντο σχεδὸν νὰ ἀναγνωρίσωσι πλέον ἀλλήλους. Καὶ ἐν τούτοις τὰ θειὰ αὐτῶν δὲν εἶχον εἰσέτι τελειώσει! Κατὰ τὸ δικάστημα τοῦ μνημονευθέντος μηνὸς ἡ χιὼν ἔπεσεν ἐν τοιαύτῃ ἀφρονίᾳ, ὥστε ἡ καλύβη ἐκαλύφθη ὀλόκληρος, ἠναγκάσθησαν δὲ νὰ ἐξέρχωνται καὶ εἰσέρχωνται ἐν αὐτῇ διὰ τῆς ὀπῆς τῆς ἐστίας.

Ἄμα δ' ἤρχισεν ἐλαττούμενον τὸ ψῦχος, ἀνεφάνησαν αἱ ἄρκτοι καὶ μετ' αὐτῶν οἱ κίνδυνοι, αἱ αὐπνοὶ νύκτες, αἱ φοβερώτεροι δοκιμασίαι. Αἱ δυνάμεις αὐτῶν ἠλαττώθησαν, τὸ δὲ θάρρος των, ἐπὶ στιγμὴν ζωογονηθὲν, ἐξέλιπεν αὐθις.

Ἐν τοσοῦτῳ ἀμυδρᾷ ἐλπίδι ὑπελείπετο εἰσέτι αὐτοῖς. Δὲν εἶχον μὲν κατορθώσει νὰ ἐλευθερώσωσι τὸ πλοῖον αὐτῶν ἐκ τῶν πάγων, ἀλλὰ καὶ ἀνεπετύγγανον τοῦτο, δὲν ἠδύναντο παντάπασιν νὰ τὸ ἐπισκευάσωσιν. Εἶχον ὅμως ἀνελεύσει ἐπὶ τῆς παραλίας μίαν λέμβον, καὶ μίαν φορηγίδα, καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀμυδρότατον ἀεναῶς κατὰ τῶν ἄρκτων, αἵτινες εἰσώρμουσαν μέχρι τοῦ κατωφλίου τῆς καλύβης, κατώρθωσαν νὰ τὰς ἐπιδηορθώσωσιν ὅσον ἠδύναντο.

Διὰ τῶν δύο τούτων σκαφιδίων διελογίζοντο νὰ διευθυνθῶσι πρὸς ἕνα τῶν μικρῶν λιμένων τῆς Ρωσσίας, νὰ παραπλεύσωσι δηλαδὴ τὴν πρὸς βορρᾶν ἀκτὴν τῆς Νέας Ζέμπλης καὶ τῆς Σιθηρίας, καὶ νὰ διαπλεύσωσι τὴν Αεσκὴν θάλασσαν, ποῦ τῆστι νὰ ἐπιχειρήσωσι πλοῦν τετρακοσίω γερμανικῶν μετρίων! Καθ' ὅλον τὸν μῆνα Μάρτιου, ὁ καιρὸς, ὦν λίαν ἀστατος, τοὺς ἐκράτει ἐν διηγεκῆ ἐναλλαγῇ ἐλπίδος καὶ ἀπελπισίας! Πλέον ἡ δεκάκις εἶδον τὴν θάλασσαν ἐλευθέραν μέχρι τῆς παραλίας καὶ προητοιμαζόντο νὰ ἀναχωρήσωσι, πλὴν πάντοτε νέα ἐπίτασις τοῦ ψύχους, ἀπρόοπτος, συνήθειζεν αὐθις τοὺς πάγους καὶ ἐκλείειν αὐτοῖς τὴν ἐξοδον πανταχόθεν. Κατὰ τὸν μῆνα Ἀπριλίου ἡ ἐκτασις τῶν πάγων ὑπῆρξεν ἀπειρος καὶ διαρκῶς ἀδιάλυτος. Ὁ μὴν Μάιος ἦν ἐπίσης ἀσταθῆς, καὶ μόλις τὸν Ἰούνιον ἠδυνήθησαν νὰ ἀπορσιώσωσιν ὅπως ἀπέλθωσιν.

Συντάξαντες ὅθεν λεπτομερῆ ἀφήγησιν τῶν κινήσεων καὶ περιπετειῶν των, ἡς ἀντίγραφον ἀφῆκαν ἐν τῇ τρώγλῃ, ἐξέπλευσαν τὴν πρωτὴν τῆς 15 Ἰουνίου, ἔχοντες λαμπρότατον καιρὸν καὶ θάλασσαν πανταχόθεν ἀνοικτὴν ἐνώπιόν των. Μετὰ ἐνεαήμερον διατριβὴν ἐπὶ τῆς ἀπαισίας ἐκείνης γῆς διευθύνθησαν πρὸς τὴν ἡπειρον. Ἐξῆντηήμενοι ἐκ τελευτήτων συμφορῶν, ἐμελλον νὰ ἀψφρίσωσιν ἐπὶ δύο ἀντικτῶν λέμβων τοὺς μανιώδεις ἀνέμους, τὰς μακρὰς βροχὰς, τὰ θανατηφόρα ψύχη, τὰς συγκροήσεις τῶν βραχυῶδων πάγων, τῶν πλεόντων ἐπὶ τῆς ἀχανοῦς καὶ φοβερᾶς ἐκείνης θαλάσσης, ἐφ' ἧς τὸ ριψοκινδυνεύσει καὶ μετὰ

σπῆλου θὰ ἦτο ἐπιχειρήσις παρακινδυνευμένη. Ἐπὶ πολὺν χρόνον, διαρκούσης τοῦ πλοῦ, ὤφειλον νὰ ἀποκρούσωσι τὰς ἐπιθέσεις τῶν θαλασσιῶν ἄρκτων, νὰ ὑφίστανται φοβεράν πείναν, νὰ τρέσονται διὰ πτηνῶν φρονευσμένων διὰ λίθων, καὶ ὄων εὐρισκομένων εἰς τὰς ἐρήμους ἀκτὰς, νὰ ἐλπίζωσι καὶ νὰ ἀπελπίζωνται, νὰ χαίρωσι καὶ νὰ κλαίωσι, νὰ μεταμειλῶνται ἐνίοτε διότι ἐγκατέλειψαν τὴν Νέαν Ζέμπλην, νὰ ἐπικαλῶνται τὴν καταιγίδα, νὰ ἐπιθυμῶσι τὸν θάνατον! Συγκρίσεις ἠναγκάζοντο νὰ σύρωσι τὰς λέμβους αὐτῶν ἐπὶ τῶν παρετωδῶν πεδίων, νὰ προσδένωσιν αὐτὰς ὅπως μὴ περυσυρθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, νὰ συσφιγγόνται ἀπαντες ἐν ἀδελφικῷ συμπλέγματι ἐν τῷ μέσῳ τῆς χιόνης, ὅπως ἀνθίστανται κατὰ τοῦ ψύχους, νὰ ζητῶσιν ἀλλήλους ἐν τῷ σκότει τῆς ομίχλης, νὰ καλῶνται ὄνομαστί, νὰ ἀπτινται ἀλλήλων ἐκ φόβου μὴ τις ἀπωλέσθῃ, καὶ ἵνα μεταδίδωσιν ἀμοιβαίως ἐκαστοῖς θάρρος.

Πλὴν ἀλλ' ὅμως δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀνθέξωσιν ἀπαντες κατὰ τοσοῦτων φοβερῶν δοκιμασιῶν, καὶ πολλοὶ ἀπέθανον. Καὶ αὐτὸς ὁ Barendz, ὅστις ἐπεβιάσθη ἀσθενῆς, ἠσθάνθη μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας ὅτι τὸ τέλος αὐτοῦ προήγγιζεν, ἐφ' ᾧ καὶ εἰδοποίησε τοὺς συντρόφους του. Ἐν τούτοις δὲν ἔπαυσεν, οὐδ' ἐπὶ μίαν στιγμὴν, διευθύνων τὴν θαλασσοπλοῖον καὶ καταβάλλων πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως συντάμῃ εἰς τὰ δυστυχῆ ἐκείνα ὄντα τὸ φρικῶδες ταξίδιον, οὐτινος ἐγίνωσκεν ὅτι δὲν θὰ ἴδῃ πλέον τὸ τέλος. Ἡ πνοὴ αὐτοῦ ἐσβέσθη καθ' ἣν ὥραν ἐπεσκόπει γεωγραφικὸν χάρτην. Ὁ τεταμένος αὐτοῦ βραχίον καταπέσσε νεκρὸς δευκνύων τὴν μεμακουσμένην γῆν, ἡ δὲ τελευταία αὐτοῦ λέξις ἦτο ἐνθάρρυνσις καὶ συμβουλή.

Ἐν τῷ ὄρωφ τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου συνήντησαν — καὶ ἐλάχιστος δύναται νὰ φαντασθῇ μετὰ ποίως χαρᾶς — ρωσικὸν πλοῖον, ὅπερ ἔδωκεν αὐτοῖς τροφὰς, οἶνον καὶ φάρμακον καλούμενον eschlearia πρὸς θεραπείαν τῆς στομακῆς, ἐξ ἧς πολλοὶ ναῦται ἔπασχον καὶ διὰ τοῦ φαρμάκου τοῦτου ἰάθησαν. Παρέπλευσαν τὴν Σιθηρίαν, συνήντησαν καὶ ἄλλα ρωσικὰ πλοῖα, ἅτινα καθίσταντο ὁσμῆραι πολυπληθέστερα, καὶ ἐφωδιάσθησαν διὰ προσφάτων τροφῶν, αἵτινες ἀνεζώπυρσαν τὰς δυνάμεις των.

Ἄμα τῇ εἰσόδῳ αὐτῶν εἰς τὴν Αεσκὴν θάλασσαν, πυκνοτάτη ομίχλη ἀπεχώρησε τὰς δύο λέμβους. Ἐν τοσοῦτῳ ἀμφοτέραι παρέκαμψαν τὸ ἀκρωτήριον Candnoes, καὶ οὐρίου πνέοντος ἀνέμου, διέτρεξαν ἐν διαστήματι τριάκοντα ὥρων ἕκτασιν ἑκατὸν εἰκοσι μετρίων, μεθ' ἣν τὰ πληρώματα συνητήθησαν ἀλαλάζοντα.

Ἄλλ' ἔτι μείζων χαρὰ περιέμενεν αὐτὰ ἐν Kilduin, ὅπου εὑρον ἐπιστολὴν τοῦ van de Rijn κυβερνήτου τοῦ ἐτέρου πλοῖου, τοῦ ἀναχωρήσαντος μετ' αὐτῶν ἐκ τῆς νήσου Texel, δι' ἧς ἀνήγγελλε τὴν ἀφίξιν του. Ὄλιγον μετέπειτα ἡ λέμ-

βος καὶ ἡ φορηγίς συνήντησαν τὸ πλοῖον εἰς Kola. Ἦτον ἡ πρώτη φορὰ, καθ' ἣν οἱ ναυαγοὶ τῆς Νέας Ζέμπλης ἐπανεβλέπον τὴν ἐθνικὴν σημαίαν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως των ἐκ τῆς νήσου τῶν ἄρκτων, καὶ τὴν ἐχαιρέτισαν μετὰ φρενητιῶδους χαρᾶς.

Οἱ συνοδοίποροι τοῦ van de Rijn καὶ τοῦ Barendz ἐραφίθησαν εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων, διηγήθησαν τὰς παρελθούσας περιπετείας αὐτῶν, ἔκλαυσαν τοὺς ἀπολεσθέντας φίλους καὶ ἐλησμένησαν τὰ θειὰ, ἀὐπέστησαν. Ἀκολούθως διηγήθησαν ἀπαντες εἰς Ὀλλανδίαν, ἐνθα ἐφθασαν πῶσι καὶ ἀθλαβεῖς τὴν 29ῃν Ὀκτωβρίου 1597, ἦται τρεῖς μῆνας ἀφ' ὅτου ἐγκατέλειψαν τὴν περιφρημον καλύβην. Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ἐκδοσις τῆς τελευταίας ἐπιχειρήσεως, ἣν ἀπεπειράθησαν οἱ Ὀλλανδοὶ, ὅπως διανοίξωσι νέαν ὁδὸν εἰς τὸ μετὰ τῶν Ἰνδιῶν ἐμπόριον διὰ τῶν πολιτικῶν θαλασσῶν.

Μετὰ τρεῖς σχεδὸν αἰῶνας, τῷ 1870, ὁ πλοῖαρχος σουηδικῆς πλοῖου ριθέντος ὑπὸ τῆς τρικυμίας εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Νέας Ζέμπλης, ἀνεῦρε τὸν σκελετὸν πλοῖου, καὶ καλύβην περιέχουσαν δύο λέβητας, ἐν ἐκκρομῆς, ἕνα σωλῆνα πυροβόλου, ἐν ζῆφος, ἕνα πέλεκυν, ἕνα αὐλὸν, μίαν βίβλον, κιβώτια τινὰ πλήρη ἐργαλείων καὶ βράκη ἐνδυμάτων σεσηπότων.

Τὰ ἀντικείμενα ταῦτα, ἀναγνωρισθέντα ὑπὸ τῶν Ὀλλανδῶν ὡς ἀνήκοντα εἰς τοὺς ναύτας τοῦ Barendz καὶ Heemskerck, ἐκομίσθησαν ἐν θριάμβῳ εἰς Χάγην, καὶ κατετέθησαν ὡς λείψανα ἱερὰ ἐν τῷ ναυτικῷ μουσεῖῳ.

[Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ]

ΓΓ.

ΜΕΤΡΙΟΦΡΟΣΥΝΗ ΤΟΥ ΚΟΡΑΗ

Λαμπρὸν δείγμα τῆς μετριοφροσύνης τοῦ Κοραῆ ἀναφέρει ὁ κ. Α. Ζ. Μάμουκας ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ προτασσομένῳ προλόγῳ τῆς ἐκδόσεως τῶν μετὰ θάνατον ἔργων τοῦ μεγάλου διδασκάλου. Ἰδοὺ πῶς διηγεῖται τὰ περὶ τούτου:

«Οἱ τῆς πόλεως τῶν Κυδωνιῶν προεστῶτες καὶ τοῦ ἐκεῖ Γυμνασίου ἑφοροὶ, δι' ἐπιστολῆς των ἀπὸ 3 Αὐγούστου 1814, ἐπεμψαν πρὸς τὸν Κοραῆν, διὰ τοῦ ἐν Σμύρῃ Στεφάνου Πάλλη, γρόσια 5,000, ἵνα ἀγοράσῃ διὰ τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Γυμνασίου των βιβλία καὶ ὄργανα τῆς φυσικῆς ὁσ' αὐτὸς ἤθελε κρίνῃ χρήσιμα. «Ἐν μόνον ὄργανον, »(ἐπέφερον) προσδιορίζομεν ἡμεῖς, τὸ ὅποιον ἀναγκαϊέτατον στοχαζόμεθα καὶ ἐπιθυμούμεν »πολλὰ νὰ ἴδωμεν, τὴν εἰκόνα δὴλα δὴ τοῦ Ἀνδραμαντίου Κοραῆ. Θέλομεν αὐτὴν διὰ στολισμὸν »τοῦ Γυμνασίου, καὶ διὰ τὰ παρακινεῖσθαι καὶ »ἡμεῖς καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν εἰς τὴν παιδείαν διὰ »τοιούτου μέσου. Ἄν λείψῃ, ὃ μὴ γένοιτο, ἄλλο »ὄργανον ἀποφασιστικὰ δὲν θέλομεν». Πρὸς ταῦτα ὁ Κοραῆς ἀπαντήσας τῇ 28 Ἰανουαρίου τοῦ 1815 ἔτους, ἔγραψεν: «... Ὁ φίλος διδάσκαλος σὰς θέλει σὰς εἰπεῖν τί ἐπραξα καὶ τί μέλ-

» να νά πράξω περί των σταλθέντων ἀργυρίων » σας . . . Περί δὲ τῆς ὁποίας ζητεῖτε εἰκόνας, ἡ γνώμη μου ἦτο νά σιωπήσω ὀλοτέλα· ἀλλ' ἐπειτα συλλογισθεῖς, ἔκρινα ὅτι δὲν ἦτο δίκαιον νά μὴ σὰς ἀποκριθῶ περί τούτου. Ἀκούσατε, κλοιόν, φίλοι μου ὁμογενεῖς, τί μ' ἐσυνέδθη. Μ' ὄλον ὅτι ἡ ἐντροπή δὲν εἶναι γεροντικόν ἰδιώμα, ἐξεκοκίνησα, μὰ τὴν κοινὴν μας Πατρίδα! ὅταν ἦλθα εἰς ἐκεῖνο τῆς ἐπιστολῆς σας πτό μέρος. Ἡ ταλαίπωρος Ἑλλάς, φίλοι μου, δὲν ἔχει ἀκόμη ἀξίους εἰκόνας ἀνδρας. Εἰς τὴν ἐξουσίαν ὅλων τῶν κατὰ πόλεις προεστώτων εἶναι νά ταχύνωσι τὸν ποθητὸν ἐκεῖνον χρόνον, ὅταν μέλωσι νά γεννηθῶσι καὶ τοιοῦτοι ἄνδρες. Εἰς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἀποβλέπουσι καὶ οἱ κόποι ὄλων ἡμῶν, ὅσοι νομιζόμεθα καὶ ὀνομαζόμεθα σπουδαῖοι, ὅχι νά λάβωμεν ἡμεῖς εἰκόνας, ἀλλὰ νά φέρωμεν τὴν Ἑλλάδα εἰς κατὰστασιν νά γεννηθῆ καὶ πάλιν, ὡς ἐγέννα καὶ πάλαι, ἀξίους εἰκόνας ἀνδρας. Ἐν τούτῳ δὲν σὰς πληροφορή, εἶναι τρόπος ἄλλος, ἀγαπητοῖ μου Κυθωνιάται, μήτ' ἐμὲ τὸν ταλαίπωρον γέροντα νά κάμνετε νά ἐντρέπωμαι, καὶ σεῖς νά προξενήσητε κἄν εἰς τὰ τέκνα σας τὴν εὐχαρίστησιν νά ἴδωσιν ὅτι εἰς ἐσὰς δὲν συγχωρεῖ ἀκόμη τῆς Ἑλλάδος ἡ παρούσα κατάστασις νά ἴδετε. Πῶς τρόπος; Καλὴ εἰκὼν νά γαλιογραφηθῆ καὶ νά τυπωθῆ χρειάζονται τοῦλάχιστον 300 γρόσια· προσθέσατε τὰ 300 ταῦτα γρόσια εἰς τὰ κατ' ἔτος διορισθέντα 400 διὰ τὴν αὐξήσιν τῆς βιβλιοθήκης σας, καὶ πέμψατέ τα πρὸς τὸν ἐν Βιέννῃ φίλον μου κύριον Α. Βασιλειού. Ἀσυγκρίτως πλειότεραν ὠφέλειαν θέλουν λάβει τὰ τέκνα σας ἀπὸ τὴν καλὴν βιβλιοθήκην παρὰ ἀπὸ ἀψύχου εἰκόνας . . .»

» Καὶ ταῦτα μὲν ἔγραψεν ὁ Κοραῆς πρὸς τοὺς Κυθωνιάτας ζητήσαντας τὴν εἰκόνα του. Ἐπειδὴ δὲ μετὰ τινὰ καιρὸν ἐξετυπώθη ἐν πλήρει ἀγνοίᾳ αὐτοῦ καὶ διεδόθη ἀνά πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα τὸ εἰκονισμὰ του, φέρον τὴν ἐπιγραφὴν· Ἑλλάς, τὴν σὴν εἰκόνα ἀθάνατον ὄραν βουλομένη, σοῦ μὴ δίδαντος, ὄμμασιν Ἑλλήνων ζωγράφου ὑφῆρπασε, δὲν κρίνω ἄσκοπον νά ἀφηγηθῶ ἴδε τὸ περί τούτου, ἄγνωστον ἴσως εἰς πολλοὺς, ἱστορικόν.

» Διέτριβεν εἰς Παρισίους κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ὁ Σταμάτιος Δημητρίου Ῥοδοκανάκης, χιὸς εὐπατρίδης, πάνυ οἰκτιρῶν τῷ Κοραῆ. Ἡμέραν τινὰ ἐν συνδιαλέξει ὁ Ῥοδοκανάκης μετὰ τῆς συνήθους οἰκειότητος ἀπήτησε παρὰ τοῦ Κοραῆ ὡς χάριν νά προσδιορίσῃ ὥραν ἐκ τῶν τῆς ἀνεσῆς του, ὅπως ἔλθῃ παρ' αὐτῷ ζωγράφος νά τὸν εἰκονογραφήσῃ, διότι (ἔλεγε) «πολὺ ἐπεθύμει νά ἔχῃ εἰς τὸ δωμάτιόν του τὴν εἰκόνα τοῦ καλοῦ συμπολίτου καὶ φίλου του». Ὁ Κοραῆς τῷ ἀπήτησεν ἀστεϊζόμενος· «ὦ! ὦραῖο ἀνθρώπου εἰκόνα ἐπεθύμησας». Τοῦ φίλου του ὁμοῦς ἐπιμύ-

νωος παρακαλοῦντος, ὑποπτουθεῖς μὴ ἡ αἰτήσις ὑπέκρυπτε σκοπὸν σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὴν παράκλησιν τῶν Κυθωνιατῶν, ἀνέλαβεν ἀμέσως ὕψος σοβαρὸν, καὶ εἶπεν ἐντόνως· «Οὐδέποτε θέλω συγκατατεθῆ νά ζωγραφηθῶ. Εἰκόνας ἀξίοι εἶναι μόνοι οἱ μεγάλοι ἄνδρες. Ἐγὼ δὲ πολὺ ἀπέχω τοῦ νά ἦμαι, ἢ νά ὀνομαζῶμαι, τοιοῦτος».

» Συνέβη μετὰ τινὰ χρόνον νά ἔλθῃ εἰς Παρισίους νέος Πολωνός, εὐ ἡγμένος, ὁ ὁποῖος περιηγούμενος τὴν Εὐρώπην ἐκόμιζε πρὸς τὸν Ῥοδοκανάκην συστατήρια παρ' ἐμπόρων φίλων του γράμματα. Τοῦτον περιποιήθη ὁ Ῥοδοκανάκης. Φιλοξενούμενον δὲ παρ' ἐαυτῷ τὸν συνώδευε καὶ εἰς ἐπίσκεψιν τῶν ἐν τῇ μεγαλοπόλει ἐκεῖνῃ ἀξίων θεῶν μνημείων. Λόγους ποτὲ συμπεσόντος ἐν ταῖς ἰδιαιτέροις μεταξὺ τῶν συνδιαλέξεσι περί τῶν διασημοτέρων εὐρωπαϊκῶν ζωγράφων, ὁ Ῥοδοκανάκης, κατανοήσας ὅτι ὁ ξένος του δὲν ἦτο ἀμοιρος τῆς ζωγραφικῆς, τῷ ἀπεκάλυψε τὸν ἐγκάδειον πόθον του περί τῆς εἰκόνας τοῦ Κοραῆ. «Δὲν θὰ εἶναι εὐκόλον τὸ ἔργον, τῷ εἶπεν ὁ ξενιζόμενος, μὴ συναινοῦντος τοῦ εἰκονισθησομένου». Μετὰ διαφόρους συσκέψεις ἐλογίσθη ὡς μόνον κατὰλληλον τῷ ἐξῆς τέχνασμα· Ὁ μὲν Ῥοδοκανάκης νά εἰσαγάγῃ εἰς τὴν γνωριμίαν τοῦ Κοραῆ τὸν ξένον του ὡς φιλέλληνα, ἐπιθυμοῦντα νά γνωρίσῃ προσωπικῶς τὸν ὑπὸ πάντων διὰ τὰς ἀρίστας ἐνδόσεις του ἐπαινούμενον ἄνδρα, αὐτὸς δὲ (ὁ Πολωνός) ἐφ' ὅσῃ ὥραν διαρκέσῃ ἡ ἐπίσκεψις, νά καταβάλῃ πᾶσαν σπουδὴν εἰς τὴν ἀντίληψιν τῶν χαρακτήρων τοῦ προσώπου τοῦ εἰκονισθησομένου. Ἡ ἐπίσκεψις ἐγένετο κατὰ τὰ οὕτω συμφωνηθέντα, καὶ παρετάθη, τοῦ Ῥοδοκανάκη μηκύνοντος ἐπίτηδες τὸν λόγον. Ἐν τῇ ἀποχωρήσει τῶν δύο ἐπισκεπτῶν, καθ' ἣν ἐγένοντο ἀμοιβαῖαι φιλοφρονήσεις, ὁ Πολωνός ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νά ἐπισκεφθῆ καὶ πάλιν τὸν Κοραῆν εἰς ἀποχαιρετισμόν.

» Ἀπελθὼν εἰς τὸν οἶκον, ἔνθα ἐφιλοξενεῖτο, ἡσχολήθη ἀμέσως εἰς τὸ σχεδιογράφημα κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀντίληψιν, συμβουλευόμενος κἄποτε τὸν Ῥοδοκανάκην καὶ τὸν ἐν Παρισίοις, ἔτι τότε διατρίβοντα Νεόφυτον Βάμβαν. Ὅτε συνετελέσθη τὸ σχέδιον, ἀπῆλθεν ἐκ νέου εἰς τὸν Κοραῆν προσφάσει τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ· καὶ ἡ δευτέρα αὕτη ἐπίσκεψις ἐπέθηκα τέλος εἰς τὸ τέχνασμα.

» Ἐξαλλοὶ ἐγένοντο τότε ὑπὸ τῆς γαῖας ὁ τε Ῥοδοκανάκης καὶ ὁ Βάμβας· καὶ ὁ μὲν πρῶτος παρέδωκεν ἀμέσως εἰς χαλκογράφον τὸ σχεδιογράφημα· ὁ δὲ Βάμβας συνέταξε τὴν ἀνωτὴ ἐκτεθεισάν ἐπιγραφὴν, ἐν ἣ ἀπέκρυψεν ἐπίτηδες τὴν ἐθνότητα τοῦ ζωγράφου, ὀνομάσας αὐτὸν Ἑλληνα (ὡς πρεσβεύοντα τὸ ἀνατολικὸν ὀρθόδοξον δόγμα), ἵνα μὴ παροργισθῆ κατ' ἀμοιβεῖων τῶν συμπολιτῶν καὶ φίλων του ὁ Κοραῆς, εἰ ποτε ἀπεκαλύπτετο τὸ κατασκευάσμα, δι' αὐ κατωρ-

θώθη νά ὑφαρπασθῆ ἡ εἰκὼν ὄμμασιν Ἑλλήνων διηθερ ζωγράφου.

» Ἀφοῦ ἱκανὰ τῆς εἰκόνας ἀντίτυπα ἐξετυπώθησαν, προσῆλθεν εἰς τὸν Κοραῆν ὁ Ῥοδοκανάκης, καὶ φέρων ἐν ἀνά χειρὸς τὸ τῷ ἐπέδειξε μετ' ἀγαλλιέσεως. Φρικτὰ παροργισθὲν τότε ὁ Κοραῆς.

— Μὴ θορυβεῖσθε, παρακαλῶ, τῷ εἶπεν ὁ Ῥοδοκανάκης, ἀλλ' εὐφρανθήτε καθὼς ἐγὼ, ὅτι οὕτω, χωρὶς ἡμεῖς νά θέλετε, ἐξεπληρώθη ὁ ἐγκάδειός μου πόθος, ὁ ὁποῖος εἶναι κοινὸς ὅλων τῶν Ἑλλήνων πόθος». Τὴ νά εἶπῃ τότε ὁ Κοραῆς; Περιέστειλεν ἐν ἐαυτῷ τὸν θορύβον τῆς ψυχῆς του, οὐδὲν δυνάμενος νά πράξῃ περί πράγματος τετελεσμένου.

» Οὕτω κατωρθώθη ἡ τύπωσις καὶ διάδοσις τῆς κατὰ πρῶτον ἐκδοθείσης εἰκόνας τοῦ Κοραῆ παρὰ τὴν θέλησιν καὶ ἐν πλήρει ἀγνοίᾳ αὐτοῦ. Ἐγένετο δὲ μετὰ τὴν τελευταίαν του καὶ δευτέρα ἐκδοσις, ἔχουσα παρὰ πόδας τὴν ἐπιτάφιον ἐπιγραφὴν του».

ΙΩΣΗΦ ΜΕΤΣΟΦΑΝΤΗΣ

Ὁ Ἰωσήφ Μετσοφάντης (Mezzofanti) ἐγεννήθη ἐν Βονωνίᾳ τῷ 1771, ὅπου ἐδίδαξεν ἀργότερον τὴν ἐλληνικὴν καὶ ἄλλας ἀνατολικὰς γλώσσας. Κατὰ τὸ 1830 ἐστάλη ἐντολήν τινα ἐπιτετραμμένος εἰς Ῥώμην, ὅπου καὶ τὸν ἠγάπησεν ὁ Πάπας Γρηγόριος ΙΓ'. Κατὰ τὸ 1833 διεδέχθη τὸν διάσημον Ἀγγελοῦ Μάων ὡς διευθυντῆς τοῦ Βατικανοῦ. Κατὰ τὸ 1838 ἀνηγορεύθη καρδινάλις, ἀπεβίωσε δὲ κατὰ τὸ 1848.

Ὁ Στίνερ Ῥόξε γράφει, ἐν ταῖς ἀπὸ τὴν βόρειον Ἰταλίαν ἐν ἔτει 1817 ἐπιστολαῖς του: «Ὁ παράδοξος ἄνθρωπος, περί τοῦ ὁποῖου λέγω, εἶνε ὁ Μετσοφάντης, ὅστις μὲν ἔχων ἡλικίαν 36 ἐτῶν, ὅτε τὸν ἐγνωρίσα, ἀνεγίνωσκεν 22 καὶ ὠμίλει συναφερρομένως 18 γλώσσας εὐκρινέστατα. Γερμανός τις ἀξιωματικὸς ὁμολογεῖ ὅτι δὲν ἐδύνατο νά τὸν διακρίνῃ ἀπὸ Γερμανόν ὑπηρετῆς μου δὲ Συμωναῖος ἔλεγεν ὅτι εὐκόλως ἤθελε τὸν ὑπολάβει τις ὡς Γραικὸν ἢ Ὄθωμανόν. Ἀλλ' ἐγὼ ἐθαύμασα μάλιστα ὅτι ποτὲ δὲν περιέπιπτεν εἰς σφάλματα κοινὰ καὶ εἰς τοὺς Σκώτους καὶ τοὺς Ἰρλανδοὺς αὐτοῦ. Διέφερε δὲ τῶν ἄλλων γλωσσολογῶν καὶ κατὰ τὴν ἀληθῆ παιδείαν».

Ὁ βερὼν Ζῆκ, ἀστρονόμος Οὐγγρος, πολὺ γλωσσος καὶ αὐτὸς, λέγει κατὰ τὴν ἀστρονομικὴν του ἀνταπόκρισιν· «Ἡ δακτυλιειδὴς ἔκλειψις τοῦ ἡλίου ἦτο τὸ πρῶτον περιεργότατον φαινόμενον εἰς ἐμὲ, ὁ δὲ καθηγητῆς Μετσοφάντης τὸ δεύτερον. Ὁ δαιμόνιος οὗτος ἀνὴρ ὠμίλει 32 γλώσσας, ζώσας καὶ νεκράς. Μοὶ ὠμίλησεν οὐγγριστὶ μετὰ τὴν ἀκριβείαν περί τὴν γλώσσαν, ὡστε ἔμεινα τῷ ὄντι ἐκθαμβός· ἔπειτα μοὶ ὠμίλησε γερμανιστὶ πρῶτον κατὰ τὴν σαξωνικὴν (τὴν ἀρίστην δηλ.) προσοδῶν, ἔπειτα δὲ κατὰ τὴν αὐστριακὴν καὶ σουηδικὴν διάλεκτον, ἀλλὰ τοσοῦ-

τον ὀρθῶς καὶ χαριέντως, ὡστε ἐξεπλάγη. Ὁμίλησε προσετὶ ἀγγλιστὶ πρὸς τὸν πλοίαρχον Σμῖθ, ῥωσιστὶ δὲ καὶ πολωνιστὶ πρὸς τὸν πρίγκιπα Βαλκόνσκη μετὰ τὴν αὐτὴν ἐτοιμότητα καὶ εὐστροφίαν, ὡς ἂν ὠμίλει τὴν πατρικὴν του γλώσσαν· κατὰ τὸ δεῖπνον, ἀφ' οὗ τῷ ὠμίλησε εἰς ἄλλας τινὰς γλώσσας, μοὶ ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν νά τῷ ὀμιλήσω καὶ βλαχιστὶ· αὐτὸς δὲ παρευθὺς ἤρχισε ἐπιτροχάλην νά δημηγορῆ, ὡστε ἠναγκάσθη νά τὸν διακόψω λέγων· «Βοηθότερα, αἰδεσιμώτατε, διότι δὲν δύναμαι νά σ' ἀκολουθήσω».

Ὁ Βύρων, γνωρίσας τὸν Μετσοφάντην (1821) λέγει περί αὐτοῦ· «Εἶνε βελύς γλωσσολόγος· πρέπει νά ἐχρημάτισε γενικῶς διερμηνεύς κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ πύργου τῆς Βαβυλῶνος. Τὸν ἐδοκίμασα εἰς πάσας τὰς γλώσσας, ὅσας ὄπωπουν γνωρίζω, καὶ πάντοτε με ἐξέπληξεν, ὡς καὶ δι' αὐτῆς τῆς ἀγγλικῆς».

Ὁ δανὸς συγγραφεὺς Μόλδερ, συνομιλήσας μετὰ τοῦ Μετσοφάντου, λέγει ὅτι σπανίως ὑπάρχει διάλεκτος, τὴν ὁποῖαν νά μὴ ὀμιλῆ ὁ θαυματουργὸς οὗτος γλωσσολόγος. Τὴν εὐρον συνομιλοῦντα μετὰ γερμανόν· ὅτε δὲ ἐμείναμεν μόνοι καὶ ἐγὼ τῷ ὠμίλησα γερμανιστὶ, αὐτὸς με διέκοψε δι' ἐρωτήσεώς τινος εἰς τὴν δανικὴν, τὴν ὁποῖαν προσέφει καὶ ὠμίλει ὀρθότατα. Ὁ Μετσοφάντης δὲν εἶνε μόνον γλωσσολόγος, ἀλλὰ καὶ ἀληθὴς σοφός».

Ὁ κ. Φλέκ ἐξέδωκε μακρὰν σημείωσιν περί τοῦ Μετσοφάντη, ἐξ ἧς ἀποσπῶμεν τὰ ἀκόλουθα· «Ὁμίλησέ ποτε τὴν νεωτέρην ἐλληνικὴν εἰς τὸ Βατικανόν πρὸς ἀνθρώπον τινα ἐλθόντα ἐκεῖ, ἔπειτα ἐβραϊκὰ μετὰ εὐπατρίδην τινὰ Ῥώσσον, λατινιστὶ δὲ καὶ γερμανιστὶ μετὰ ἐμὲ, δανιστὶ μετὰ ἀρχαιολόγον τινα Δανόν, ἐκεῖ τυχόντα, ἀγγλιστὶ μετὰ ἄλλον καὶ ἰταλίστὶ μετὰ πολλοὺς. Ποτὲ δὲν περιηγήθη εἰς ξένους τόπους».

Ἀνώνυμός τις περιηγητῆς Ῥώσσος, ἐκδοὺς ἐπιστολάς τινας ἐν Ῥώμῃ, λέγει περί τοῦ Μετσοφάντη· «Δις ἐπισκεφθὲν τὸν παράδοξον τοῦτον ἄνθρωπον, τοῦ ὁποῖου μέχρι τοῦδε δὲν ἔχει παρόμοιον ὁ σφῆς κόσμος. Ὁ Καρδινάλις Μετσοφάντης ὠμίλησεν ὀκτὼ γλώσσας ἐνώπιόν μου· διελέχθη μάλιστα καὶ ῥωσιστὶ ὀρθῶς καὶ σαφέστατα. Καὶ προβεβῆκα δὲ ἤδη τὴν ἡλικίαν ἐξακολουθεῖ νά μανθάνῃ νέας γλώσσας· πρὸ τίνος ἔμαθε τὴν κινεζικὴν. Τὸν παρεκάλουν νά μοὶ δώσῃ σημείωσιν τῶν γλωσσῶν καὶ διαλέκτων τὰς ὁποίας ὀμιλεῖ. μοὶ ἔστειλε δὲ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ γεγραμμένον ἰδιοχειρῶς εἰς 56 γλώσσας, ἐξ ὧν 30 ἦσαν εὐρωπαϊκαί, 17 ἀσιατικά, 5 ἀφρικανικά καὶ 4 ἀμερικανικά. Εἶνε τῷ ὄντι ἀπὸ τὰ περιεργότατα φαινόμενα τῆς αἰωνίου ταύτης πόλεως».

Ὁ Μετσοφάντης συνομίλει ἰδιαιτέραν τινὰ διάλεκτον μετὰ ἕκαστον τῶν πολυαριθμῶν μαθητῶν τοῦ σχολείου τῆς διεδοσεως τοῦ Εὐαγγελίου, με-

ταβαίνων παχέως από τὰς γλώσσας τῶν ἐσχάτων τῆς ἀνατολῆς εἰς τὰς τῶν ἐσχάτων τῆς δύσεως, ἀπὸ τὴν ἰρλανδικὴν εἰς τὴν κινεζικὴν, τὴν ὁποῖαν ἡγάπα διαφερόντως. . . Ὁ Μετσοφάντης εἶχεν ἰδιογενῆ τινὰ εὐφυῆ, ἧτις θέλει μείνει ἀπαράμιλλο· ὑπῆρξεν ὁ μέγιστος πάντων τῶν γλωσσολόγων τὸ ὄνομα του θέλει μείνει διὰ πάντος εἰς τοῦ ἀνθρώπινου γένους τὰ χρονικά· ὁ βιογράφος του G. Stolz, ἐν τῷ «Giornale di Roma», ἀριθμῆται τὰς ἐπομένους γλώσσας καὶ διαλέκτους ὡς ἐγνωρίζεν ὁ Μετσοφάντης: ἀγγλικὴν, ἀθιγγανικὴν, αἰθιοπικὴν, ἀλβανικὴν, ἀμερικανικὴν, ἀραβικὴν, ἀραμαϊκὴν, ἀρμενικὴν καθαρῶς ὄντων καὶ ὠμιλημένην, βουλγαρικὴν, γαλλικὴν, γερμανικὴν νεωτέραν, ἀρχαίαν καὶ χυδαίαν, γεωργιανὴν, δανικὴν, ἐβραϊκὴν ἀρχαίαν καὶ ἐβραϊκὴν τῶν βαβυλωνίων, ἑλληνικὴν ἀρχαίαν καὶ καθωμιλημένην, ἰλλυρικὴν, ἰνδικὴν νεωτέραν, ἰρλανδικὴν, ἰσπανικὴν, ἰταλικὴν, καταλανικὴν, κελτικὴν, κινεζικὴν, κορσαϊκὴν, κουρδικὴν, κροατικὴν, λατινικὴν, λιθουανικὴν, μαλαϊκὴν, μαλτεζικὴν, μογγολικὴν, νορβηγικὴν, ὀλλανδικὴν, οὐγγρικὴν, πεκουανικὴν, περσικὴν, πολωνικὴν, πορτογαλικὴν, ρηθικὴν, ῥουμανικὴν, ρωσικὴν, σαμαριτικὴν, σανσκριτικὴν, σαρδικὴν, σιγαλικὴν, σκωτικὴν, σουηδικὴν, συριακὴν, ταταρικὴν, τουρκικὴν, χαλδαϊκὴν καὶ χιλιτικὴν.

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΙ ΤΕΛΕΤΑΙ

ἐν Καλκούττα.

Ἐν γαλλικῇ ἐφημερίδι εὐρίσκωμεν τὰς ἐπομένους περιέργους πληροφορίας περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν οἱ Ἴνδοι ἐν Καλκούττα προπέμπουσιν εἰς Ἄδου τοὺς νεκροὺς αὐτῶν.

Ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Γάγγου, ἐν Καλκούττα ὡς καὶ ἐν Benarès, ὑπάρχουσιν εἰς διάφορα μέρη τὰ λεγόμενα gauths, ἧτοι κλιμακες εὐρεῖται, ὧν αἱ βαθμιῶδες κατέρχονται μέχρι τῶν χαμηλοτέρων ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ. Παρὰ τὰς κλιμακὰς ταύτας, εἰς μικρὰ διαστήματα, ὑπάρχουσι θέσεις, ἐφ' ὧν γίνεται ἡ καύσις τῶν νεκρῶν ἐκεῖνων, ὅσοι δύνανται νὰ καταβάλωσι τὴν δαπάνην τὴν ὅσον μεγάλης τιμῆς. Ἄμα περικαέντος μόνον ὀλίγον τοῦ πτώματος — διότι οἱ τὰς ἐπικηδείους ταύτας τελετὰς ἀναλαμβάνοντες φεῖδονται πολὺ τῆς καυσίμου ὕλης — ἄπλου τίναγμα ἀρκεῖ ὅπως ὁ νεκρὸς ταφῆ εἰς τὰ ἱερά τοῦ ποταμοῦ νάματα. Εἰς τοὺς κόρακας δὲ, τοὺς γύπας, τοὺς ἀετοὺς καὶ τοὺς ἰχθύς τοῦ ποταμοῦ ἀφίνεται νὰ συμπληρώσωσι τὴν κηδείαν.

Ἄλλ' ὅμως δὲν ἔχουσι πάντες οἱ Ἴνδοι τὰ μέσα νὰ ἀπολαύσωσι τὴν ἐξαιρετικὴν τιμὴν τῆς καύσεως μετὰ θάνατον· διὰ τοῦτο τὴν περὶ αὐτῶν φροντίδα ἀνέλαβεν ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ τῆς Καλκούττας, ἰδρύουσα δημοσίας ἐσχάρας διὰ τοὺς ἀπόρους, ὧν ἡ καύσις γίνεται προχειρότατα. Ὅλιγα τεμάχια ξύλων τοποθετοῦνται ἐπὶ τοῦ ἐδά-

φους ὑπεράνω μικροῦ κοιλωμάτος, περιέχοντος θερμὴν ἐπιτέφραν, ἐπὶ δὲ τῶν ξύλων ἐπιτίθεται τὸ σῶμα ὑπτίον ἔχον ἀναδιπλωμένας τὰς κνήμας ὑπὸ τοὺς μπρῦς, ὅπως μὴ προσέχῃ τῆς πυρᾶς, διότι τὰ ξύλα αὐτῆς μόλις ἔχουσι μέτρον μήκος. Ὅλιγα ἐπιτίθενται ἐπὶ τοῦ νεκροῦ, καὶ ἡ πυρὰ ἀνάπτεται ἀμέσως. Ὁρθαστικὴ τελετὴ οὐδενίᾳ γίνεται, εἰμὴ ἀπλὴ ἐπιπρᾶνσις τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ πτώματος διὰ τινῶν σταγόνων ὕδατος τοῦ Γάγγου, μεθ' ὃ οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι οἱ τὸν νεκρὸν κομίσαντες ἐπιστρέφουσιν ἡσύχως οἴκαδε, ἢ καὶ ἐνίοτε παρίστανται ἀδιάφοροι εἰς τὴν ἀποτέφρωσιν. Πολλὰκις ὅμως αἱ ὀλίγα ὑπὸ τῆς ἀγγλικῆς ἀρχῆς διατηρούμεναι ἐσχάρα εἰσὶν ἀνεπαρκεῖς, καὶ τότε τὸ ἔργον τῆς ταφῆς ἐκτελεῖ μόνον ὁ ποταμὸς, δεχόμενος εἰς τὰ ἡγιασμένα αὐτοῦ ὕδατα τὸ πτώμα χωρὶς καμμίας προηγουμένης τελετῆς. Τὸν τρόπον τοῦτον τῆς ταφῆς ζητοῦσι νῦν νὰ καταργήσωσιν οἱ Ἄγγλοι, συμβαίοντα ἄλλως τε σπανιότερον ἢ πρότερον· ἀλλ' οὐχ ἤττον συμβαίνει πάντοτε, διότι σήμερον ἐτι ἡ Ἄτμοπλοικὴ Ἐταιρεία ἔχει εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῆς γυναῖκα, ἧς ἀποκλειστικὸν ἔργον εἶνε νὰ ὠθῆ εἰς τὰ βαθεῖα ὕδατα τοῦ ποταμοῦ διὰ μακροῦ κάμακος τὰ πτώματα, τὰ ὁποῖα κίνδυνος εἶνε νὰ ἐμπλακῶσιν εἰς τὴν ἑλικὰ τοῦ ἀτμοπλοίου ἢ εἰς τοὺς πασσάλους τῆς ἀποβάθρας.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

Ἡ μητρούλα ἔς τὸν κόρπον τῆς κοιμίζει
Τὸ ἀκριβὸς τῆς, τὸ μόνον τῆς παιδί.
Ἐξω μὲ χιόνια Δεκέμβριος τριγυρίζει,
Κι' αὐτὴ τὸ σπρίγγει, καὶ σὺν νὰ τραγουδῇ,
Σιγομιλάει μὲ γέλιο καὶ ποιοῦλα
Ἡ μητρούλα:

«Ἄγιε Νικόλα, ποῦ ἐβγνίκατα χτενίζεις
Τ' ἄσπρα σου γένεια ἦψά ἔς τὸν οὐρανὸν,
Καὶ πέφτουσιν κατὰ σωρὸς καὶ μᾶς χιονίζεις,
Μὴν τὸ κρούσης, λυπήσου τὸ φρονῶν
Ἀμπαδά τρέχω ἔς ἐσὶ ν' ἀνάψω κι-όλα,
Ἄγιε Νικόλα!

Νὰ ὁ Χριστὸς σου γεννιέται ἔς λιγάκι,
Ποῦ ἀγαπᾷ, μικρὸ μου, τὰ παιδιὰ,
Ζεστό σου φέρνει, κινουόργιο φουστανάκι,
Καὶ τὴν εὐχὴν τοῦ πιστοῦ σου συνοδιά,
Κοιμήσου τώρα καὶ θάρρη ἔς τῶν νερῶ σου
Νὰ ὁ Χριστὸς σου!

Κι' ἀπὸ μᾶς φύγη, δὲν μᾶς ξεχνᾷ θάφθη
Ἐς τὸν Ἄϊ-Βασίλει γὰρ σε παραγγεῖλι
Χίλια παιγνίδια λαμπρὰ νὰ σοῦ χαρίσῃ
Καὶ ζαχαράτα καὶ γάδια καὶ φιλιά,
Μὲ τὴν χαρὰ σου ἢ χάρι του θὰ σμίγῃ,
Κι' ἀπὸ μᾶς φύγη!

Τί θὰ μοῦ μένῃ ἂν γράψῃ μαύρη μέρα
Γὰρ νὰ τὸ γάσω ἀπὸ τὴν ἀγκαλιὰ;
Χωρὶς παιδάκι τί εἶνε ἡ μητέρα;
Χωρὶς πουλάκι τί θέλει ἡ φωλιά;
Ἄν μοῦ πετάξῃ ἄς πέσω χαλασμένη.
Τί θὰ μοῦ μένῃ!

Ἐν Μεσολογγίῳ. ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἐπ' ἐσχάτων ἐν ἐνὶ τῶν προαιωνίων θεάτρων ἐπανελήθη ἡ παράστασις τοῦ Μορτεχρίστου, δράματος ἐξηγημένου ἐκ τοῦ γνωστοῦ ἔργου τοῦ Ἀλεξάνδρου Δυμά. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ αἱ ἐφημερίδες διηγούνται διάφορα ἀνεκδοτὰ τοῦ βίου τοῦ περιωνύμου συγγραφέως. Ἐν τούτων μεταφέρωμεν ἑνταῦθα.

Ἐν καιρῷ τῆς μεγάλης ἀκμῆς του ὁ Δυμάς, διατρίβων εἰς τὴν ἐν Saint-Germain λαμπρὰν ἐπαυλίν του, εἶχε τὴν τράπεζάν του προσιτὴν εἰς πάντα προσερχόμενον κατὰ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος ἢ τοῦ δείπνου.

Ἡμέραν τινὰ ὁ Ἀλφόνσος Κάρ, καθήμενος ἀπέναντι προσώπου ὄλως ἀγνωστοῦ αὐτῷ, ἐρωτᾷ τὸν Δυμᾶν τὸ ὄνομα τοῦ ἀνθρώπου.

— Δὲν τὸν γνωρίζω, ἀποκρίνεται οὗτος, θὰ εἶνε κανένας φίλος τοῦ υἱοῦ μου.

Ὁ συγγραφεὺς τῶν Σθηκῶν στρέφεται τότε πρὸς τὸν Δυμᾶν ὑπὸν καὶ τοῦ ἀπευθύνει τὴν αὐτὴν ἐρώτησιν.

— Ἄγνωστος εἶνε, ἀπαντᾷ καὶ οὗτος· θὰ εἶνε κανένας φίλος τοῦ πατρός μου!

Ἡ κυρία πρὸς τὸν ὑπῆρέτην.

— Γιάννη, τί τρουερὴ φωτιά ἀνάψες σήμερον εἰς ὄλας τὰς θερμάστρας; Μᾶς ἐπνίξεν ἡ ζέση.

— Δὲν εἶνε τίποτε, κυρία· ἐγὼ ἔχω καταρροὴ καὶ γὰρ τοῦτο τὴν ἀνάψα!

Σκέψις ἱατροῦ ἐπισκεπτομένου τὸ νεκροταφεῖον:
— Ἦσοι ἀπὸ αὐτοὺς ἐδῶ χωρῶστούν εἰς ἐνὲ τὴν θέσιν των!

Ἐν οὐίλω φίλων λόγος γίνεται περὶ τοῦ μικροῦ κυρίου Δ*, τοῦ ὁποίου ἕκαστος φιλοτιμεῖται νὰ πλέξῃ τὸ ἐγκώμιον. Τὰ ἐπιθετὰ κοῦρος, ἠλίθιος, χαμερπῆς κ.τ.λ. πίπτουσι βροχῆδόν.

— Ἐχει ὅμως ὁ καυμένος καὶ ἕνα πλεονέκτημα, λέγει τις ἐπισκεπτετός· ἔχει ἕνα στομάχι ἐκτακτό...

— Τόσον ἐκτακτό ποῦ τὰ χωνεύει ὄλα.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ἡ λεπτὴ συμπεριφορὰ καὶ ἡ περὶ τοὺς τρόπους ἀδρότης ἐκπλητίζουσιν ἐκ τῆς καρδίας, οὕσαι ἀπόρροια ἰσχυροῦ αἰσθήματος προσωπικῆς ἀξιοπροπέας· τούτου ἕνεκα πολλοὶ τῶν λεγομένων εὐγενῶν, παρὰ τὴν ἀνατροφήν ἣν ἔλαβαν, ἔχουσι τοὺς τρόπους ἐπαχθεῖς, ἐνῶ ἄλλοι εἰς τὰς κατωτέρας ἀνήκοντες τάξεις ἔχουσιν ἐλφουτόντινα εὐπρέπειαν ἐν ταῖς σχέσεσιν αὐτῶν, διὰ μικρὰς ἢ δὲ μόνον ἀσκήσεως δύνανται νὰ ἀποκτήσωσι τὴν μάλλον ἐξαιρετικὴν συμπεριφορὰν.

Τὸ καθίστων ἕκαστον λαὸν λιὰν ἐκινδύνων εἶνε ὅτι ἔχει βεβαίαν τῶν ἐγκλημάτων αὐτοῦ τὴν ἄφρσιν.

* Μεγαλοποιούμεν συνήθως καὶ τὰς εὐτυχίας καὶ τὰς δυστυχίας ἡμῶν. Οὐδέποτε εἶμεθα οὕτε τόσον δυστυχεῖς οὔτε τόσον εὐτυχεῖς ὅσον νομίζομεν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν Ἀγγλίᾳ, ὡς ἄλλοτε ἀνεφέραμεν, παρ' ἐκάστῳ κεντρικῷ ταχυδρομικῷ γραφεῖῳ ἐσηματίσθησαν ταμιευτήρια, ἐν οἷς δύνανται οἱ πτωχότεροι τῶν ἐργατῶν, μάλιστα δὲ γυναῖκες καὶ παιδιὰ, νὰ καταθέτωσι πᾶς οἰκονομίας αὐτῶν κατὰ μικρότατα ποσὰ διὰ γραμματοσήμου. Οἱ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην τεταγμένοι ὑπάλληλοι εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γυναῖκες, καὶ εἰς τὴν ἄλλην δὲ ταχυδρομικὴν ὑπηρεσίαν εἰσὶν οὐκ ὀλίγοι οἱ θῆλεις ὑπάλληλοι. Τὰς δημοσίας θέσεις ἐπιδιώκουσι πολὺ αἱ γυναῖκες, ἐσχάτως δὲ διὰ τεσσαράκοντα κενὰς θέσεις παρουσιάσθησαν 920 ὑποψήφιοι. Τὸ γεγονός τοῦτο ἀνεφέρειν ἐσχάτως ἐν τινι αὐτοῦ λόγῳ ὁ ὑπουργὸς τῶν ταχυδρομείων κ. Fawcett, ὅπως δείξῃ ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ ἀνοιχθῶσι καὶ εἰς τὰς γυναικᾶς διάφορα στάδια πρὸς πορισμὸν τῶν τοῦ βίου ἐν τε τῇ δημοσίᾳ ὑπηρεσίᾳ καὶ ταῖς ἰδιωτικαῖς ἐπιχειρήσεσιν.

Κατὰ τὸ λέγειν τοῦ αὐτοῦ ὑπουργοῦ ἐπὶ διάστημα 11 μηνῶν, ἀφ' οὗτου συνεστήθησαν τὰ ταμιευτήρια ταῦτα, κατετέθησαν ἐν τοῖς ταχυδρομικοῖς ταμείοις φράγ. 22,800,000. Κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα ὁ ἀριθμὸς τῶν καταθετῶν εἰς ὄλα τοῦ Κράτους τὰ ταμιευτήρια κυζήθη κατὰ 434 χιλ. ἐνῶ κατὰ ἰσὸχρονον προηγουμένον διάστημα ἡ αὐξήσις ἦτο μόνον 93 χιλιάδες· τοῦτο δὲ δεικνύει ὅτι ὁ νεωτερισμὸς τῶν ταχυδρομικῶν ταμιευτηρίων ἤσκησε λιὰν εὐεργετικὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν κατοίκων, μάλιστα δὲ ἐπὶ τῶν παιδίων, ὧν μέγας ἀριθμὸς, καὶ τῶν εὐπόρων καὶ τῶν πτωχῶν οἰκογενειῶν, ἐπιζητοῦσι νῦν νὰ ἀποταμιεύωσι τὰς μικρὰς οἰκονομίας των. Τὸ ὅλον ποσὸν τῶν καταθετῶν ἐν τοῖς ταμιευτηρίοις τοῦ Κράτους κυζήθη κατὰ τοὺς τελευταίους δώδεκα μῆνας κατὰ 52,525,000 φράγκα.

Ἐν εὐρωπαϊκῇ ἐφημερίδι εὐρίσκωμεν τὴν ἐπομένην ἀφήγησιν δίκης τινὸς ἐν Ἀμερικῇ, ἱκανῶς χαρακτηριστικῆς τῶν αὐτόθι ἐπικρατούντων ἠθῶν.

Ὁ κ. Lanier εἶχεν ἀποφασίσει νὰ ἐκδικηθῇ κατὰ ἐφημεριογράφου τινὸς, δημοσιεύσαντος προσβλητικὸν ἀρθρον κατὰ τῆς κυρίας Lanier, μετὰ μακρὰν δ' ἀναζήτησιν συναντήσας αὐτὸν ἐν Greenville τὸν ἐρόνευσε βίβλας κατ' αὐτοῦ δέκα βολὰς πολυκρότου.

Ὁ φωνεὺς συλληφθεὶς προσήχθη ἐν καιρῷ ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ, οὗτος δ' ἐξέδωκε τὴν ἐπομένην ἀπόφασιν· Ἐπὶ εἰκοσαετίαν κατέχων τὴν θέσιν ταύτην οὐδέποτε ἐκλήθη νὰ ἀποφασίσω ἐπὶ ὁμοίας ὑποθέσεως. Οὐδεὶς νόμος ὑπάρχει εἰς τὸν ὁ προσβαλλόμενος νὰ προσφύγῃ ἐὰν δ' ἐν τῇ

θέσει του άλλος τις εκίνει άγωγήν περί άποζημιώσεως, θά έπροκάλει άπλώως τόν γέλωτα του κόσμου. Φρονώ λοιπόν ότι έπραξεν ό,τι αυτός έγώ ή πάς άλλος τίμιος άνθρωπος θά έπραττεν εις τήν θέσιν του, και έπομένως τόν άπολύω».

Η παραδοξος αύτη άπόφασις έγένετο δεκτική άπο θορυβώδων έπευφημιών υπό του άκροατηρίου, όπερ έξελθόντα τόν κατηγορούμενον έφερεν έν θριψύθω.

Είς 4,000 περίπου υπολογίζεται ό αριθμός τών έν Παρισίοις ύπαρχόντων κουρέων και κομμωτών.

Ο πρίγκιψ Κάρολος Θεόδωρος της Βυαρίας, διακεκριμένος, ώς γνωστόν, ιατρός, εξέτέλεσεν έσχάτως έν τινι τών νοσοκομείων της Βιέννης έγχειρήσιν καρκίνου επί γλώσσης εξαίρετα επιτυχούσαν.

Εν Παρισίοις, κατά τήν έν έτει 1880 γενομένην άπογραφήν, οι έν έσχάτη ένδειά διατελούντες άνέρχονται εις 46,315 οικογενείας, περιλαμβανούσας 123,735 άτομα. Είς τούτους προστέτον 48,500 άσθενείς κατ' οίκον νοσηλευόμενους και μη έγγεγραμμένους εις τούς πίνακας τών ένδεών' 46,000 γυναίκας, κατ' οίκον τικτούσας, μη έγγεγραμμένας ώσχύτως' και τέλος 30,000 ένδεείς προσκαίρου μόνον συνδρομής έχοντας ανάγκην, ήτοι έν όλω 219,000 άτομα.

Κατά τας ιατρικάς εφημερίδας του Λονδίνου, μία τών αύτόθι έταιριών, συστάσα όπως προστατεύη τά ζωα από τών βασανιστηρίων της ζωοτομίας, ενήγαγεν εις δίκην τόν περιφανή φυσιοδίφην και καθηγητήν Φέριερ, ως άθετήσαντα τόν οικειον νόμον' ό δέ δικαστής έδέξατο τήν κατηγορίαν. Ο Φέριερ είχε λάθει παρά της άστυνομίας άδειαν να επιχειρή ζωοτομίας, άλλ' έφ' όσον χρόνον αναισθητούσι τά ζωα διά φαρμάκου ναρκωτικού. Κατά τήν έν Λονδίνο διεθνή ιατρικήν σύνοδον, λόγου γενομένου περί της επιδεμίδος του έγκεφάλου, προσήχθησαν δύο πίθηκοι, ύποστάτες τήν έγχειρήσιν μηνι Ίκνουαρίω, έφρονεύθησαν δε συγχρόνως μετά δύο κυνών έτέρου καθηγητου Γόλτς, όπως άνευρεθ ή έδρα και ή διάδοσις της προξενηθείσης βλάβος. Άλλ' όπως παραταθώσι τά τοιαύτα πειράματα επί χρόνον μακρότερον, άπητείτο ιδιαιτέρως άδεια, ήν δεν προητήσατο ό Φέριερ. Αί ιατρικαί εφημερίδες δημοσιεύουσιν έκτενή άλλεπάλληλα άρθρα εναντίον τοιαύτης δίκης έπονειδίστου' κατά πάσαν πιθανότητα, ό σοφός άνήρ, ό επί νέων βάσεων ιδρύσας τήν του έγκεφάλου φυσιολογίαν και παθολογίαν, θά καταδικασθ ή εις πρόστιμον 50 λιρών και θά άπαγορευθ ή οίκανδήποτε έν τώ μέλλοντι ζωοτομίαν. Οι ιατρικοί σύλλογοι διενήργησαν έράνους ύπερ τών άναλωμάτων της δικης και του πιθανού προστίμου του κλεινού διδασκάλου των.

Πρό έπτά έτών ό άγγλος στρατιωτικός ιατρός Ρούζτον, ύπηρετών έν Πεσαβούρ της Ίνδικης, προσεκήλη να θεραπέυση παιδίον πενταετές, πάσχον υπό ύδροφοβίας, διότι πρό μηνός είχε διαγκασθ ή υπό λυσσάντος κυνός θηρευτικού. Υπολαβών άμέσως τό νόσημα άνίατον, άνυμνησθείς δε όσα έν εκυτῷ είχαν επιχειρήσει πειράματα επί της παυσιπόνου δύναμεις του ένδικου κανναβίου, προσήνεγκε τῷ παιδίῳ όλίγα σταγόνας επί τῷ μόνῳ σκοπῷ να ανακουρίσ η τας όδύνας του. Ούχι μικρόν έξεπλάγη, παρατηρήσας, ότι τό παιδίον έπεσεν εις βαθύν δεκάωρον ύπνον, έξύπνησεν επί μικρόν και πάλιν άπεκοιμήθ ή άλλας δώδεκα ώρας. Τά συμπτώματα της ύδροφοβίας δεν ενερανίσθησαν πλέον' αλλά και τό ιατρικόν δεν επεδόθη επανειλημμένως χάριν πληρεστέρας άντακουσίσεως.

ΕΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Πώς πρέπει να σήνωμεν τούς λύχνους τού πετρελαίου.

Με όλας τας όδηγίας και συμβουλίας, όσκι ποτέ δεν έλειψαν να δίδωνται εις τούς μεταχειριζόμενους λύχνους με πετρελαιον, τά δυστυχήματα, όσα συμβαίνουσι, είνε τόσον πολλά, ώστε καλόν κρίνουμεν να δώσωμεν εις τόν αναγνώστην μας τήν εξής περί τούτου όδηγίαν.

Διά να μη τρέξ η κανένα κίνδυνον από τήν σβύσιν του λύχνου σου, δεν έχεις παρά να καταβιάσ ης τήν θρυαλλίδα (φινίλι) του έως εις τό άκρον του σωλήνος, όχι όμως και χαμηλότερα (διότι τότε είνε κίνδυνος να μεταδοθ ή η φλόξ εις τό δοχείον, τό περιέχον τό πετρελαιον, και να επέλθ η τοιουτοτρόπως έκρηξις), και ακολουθώως να φυτήσ ης διά μέσου τών αεροπόρων σχισμαδών.

Τό πετρελαιον, έν ύτῳ μένει ψυχρόν, δεν επιφέρει κανένα κίνδυνον, ούδ' άνάπτει με τά χημικά φωσφώρα. Αφ' ου όμως ύψωθ η η θερμοκρασία του, και τούτο συμβαίνει εάν ό λύχνος άνάπτ η δύο ώρας, τότε πρέπει ν' αποφευγ η τις μετά προσοχής πάσαν προς τό θερμόν τούτο πετρελαιον προσέγγισιν του πυρός.

Και αληθώς, αφ' ου ό λύχνος κενωθ η κατά τά δύο τρίτα του έμπεριεχομένου πετρελαίου, τό κενώθεν μέρος πληροϋται αέριου, όμοίου με τό σύνηθες αέριον. Τότε, εάν η θρυαλλίς δεν πληροί καθ' ολοκληρίαν τόν σωλήνα, η φλόξ φυσωμένη παρ εισχωρεί διά του κενού μερους του σωλήνος εις τό δοχείον του έλαίου, άνάπτει τό έν αυτῷ σχηματισθέν αέριον, έκρηγνύει τόν λύχνον, άνάπτει τό έναπομειναν έλαιον, και τό σκορπίζει εις τά φορέματα και τά έπιπλα, και προξενει επί τέλους έν τών αναριθμητών εκείνων δυστυχημάτων, όσα αναγγέλλουσι κατά πάσαν σχεδόν έβδομαδάαί εφημερίδες.